

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knaflijeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126 Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 1b, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Za svoje izseljene rojake se premalo brigamo

Ta teden je izseljenski teden, ko je dolžnost nas vseh, misliti na rojake, ki so šli po svetu s trebuhom za kruhom. Ne zadostuje pa, samo misliti nanje, temveč naj bo ta vsakoletni izseljenski teden tudi teden pobud, kako bi obvarovali kri naše krvi pred potujčenjem, kako bi jim morda omogočili povratek, kako bi jih varovali tujčevskega izkoriščanja kjer je to treba. Še nešteto je vprašanj, tičočih se naših izseljencev, ki bi jih bilo treba rešiti ali vsaj skušati rešiti. Naši odločilni činitelji naj ne drže križem rok, saj je polovica naših ljudi izven Jugoslavije. Na strnjem ozemlju za mejo živi okrog 720.000 rojakov, a naši izseljenci, ki so razkropljeni po vsem svetu, štejejo okoli 598.000 duš. To so za naš mali narod velikanske številke.

Vzroki tako velikanskega izseljevanja naših ljudi so vsem znani: slovenska zemlja ne more prehraniti vseh svojih sinov. Naraščanje prebivalstva ni v razmerju s potrebami po delovnih močeh doma. Prirastek prebivalstva je bil navezan na izseljevanje. Ker je do svetovne vojne slovenski delavec lahko dobil zaslužek v Ameriki ali v drugih evropskih državah, delo je pa lahko iskal tudi v vseh deželah Avstrije, pri nas izseljevanju naših ljudi nismo posvečali posebne pozornosti. Nihče ni videl v tem kaj hudega, saj je bilo glavno, da so prišli naši ljudje do kruha. Tedaj morda tudi ni nihče mislil na to, da bo prišel čas, ko bo tujina odpovedala našim delavcem zaslužek. Izseljevanje v Ameriko, pa tudi v druge države je zdaj že dolgo časa omejeno.

Pravo izseljevanje naših ljudi za zaslužkom se je začelo okrog l. 1880, vendar prvi začetki izseljevanja segajo kakšnih sto let nazaj. Prvi slovenski izseljenci so bili misionarji, ki pa seveda niso zapustili domovine zaradi zaslužka. V zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja so se pa začeli izseljevati naši delavci, po večini kmečki in kočarski sinovi in očetje v množicah zlasti v Ameriko. Izseljevali so se predvsem v Brazilijo in Zedinjene države. Mnogi so se izselili iz resnične potrebe, nekateri pa so zapustili domačo grudo, ker so verjeli tujcem, da je onkraj morja nekakšna obljubljena dežela. Izselitev naših ljudi v Brazilijo je bila prava žaloigra. Nešteti naši najboljši ljudje so pomrli zaradi nezdravega tropičnega podnebja in prav suženjskega dela na kavnihi nasadih. Nekoliko srečnejši so bili tisti, ki so se izseljevali v Zedinjene države, vendar je bilo tudi med njimi mnogo razočaranih. Amerika je najbolj privabljala naše ljudi in zato se jih je tja izselilo do leta 1923 okrog 300.000.

Tujina ne bo nikdar poplačala našim izseljencem, kar so storili zanjo Slovenci smo prinesli velik delež k razvoju Zedinjenih držav. Naši ljudje so bili med tistimi, ki so spreminjali ameriške stepe in pragozdove v plodna polja. Zidali so ameriška mesta, trpeli so v rudnikih in tvornicah. Povsod so

sledovi njihovega dela, ki se tako izdatno obrestuje drugim. Marsikdo med nami ne ve, da je država Michigan dolžna zahvalo za razvoj svojega sadjarstva Slovincu Francu Pircu, ki je ozemlje te velike države spremenil v največji sadovnjak sveta. Prav tako ni znano, da so mnogi ameriški nebotičniki zamisel slovenskih glav in da so nekateri zidali slovenski delavci. V Južni Ameriki je pa posebno na glasu ime inž. Kadunca, ki je tam zidal najlepše nebotičnike.

Res se nam naši rojaki v Ameriki naglo odtujujejo, vendar moramo občudovati njihovo vzajemnost in prosvetno delovanje, ki jim daje močno oporo, da niso še utonili v tujem morju. Vedeti moramo zlasti, da imajo naši rojaki v Ameriki 13 osemrazrednih ljudskih šol, 100 dvoran in društvenih domov, 45 slovenskih župnij in številna zelo močna podporna društva, ki imajo nad 10 milijonov dolarjev rezervnih skladov. Ta podporna pokojninska društva so poslala že več milijonov zavarovalnine v domovino svojim članom, ki so se vrnili na stara leta domov. Razen tega izdajajo ameriški Slovenci mnogo časopisov.

V sami Nemčiji brez Avstrije živi okrog 50.000 naših rojakov. Številne izseljenske naselbine v Nemčiji so še celo starejše kakor v Ameriki. Največ naših rojakov je tam zaposlenih v vestfalskih rudnikih. Prav tako je zaposlenih mnogo Slovencev v francoskih rudnikih. Vseh Slovencev je v Franciji okrog 40.000. Čeprav je Francija napredna država, vendar naši rojaki tam niso primerno zaščiteni. Prepuščen so skoro povsem sami sebi tudi v prosvetnem pogledu in z domovino jih ne vežejo dovolj močne vezi. To velja v veliki meri tudi za naše rojake v Nemčiji in v drugih državah. V Kanadi živi okrog 20.000 rojakov, zelo razkropljenih v tej veliki državi. O njih vemo zelo malo in si ne moremo ustvariti prave slike, kako živijo. Zato je upravičena bojazen, da se nam bodo prej ali slej odtujili. V bivši Avstriji je po večini še izpred vojne okrog 40.000 naših izseljencev, tako da jih je skupno v Veliki Nemčiji skoro 100.000. O izseljencih, ki so razkropljeni v manjšem številu po mnogih državah, celo po Kitajskem in Avstraliji, menda le redki vedo kaj povedati. Po cennitvi jih je okrog 70.000. Ko smo že pri številkah, naj omenimo, da živi v Egiptu okrog 10.000 Slovencev, kar je mnogo, saj jih je v Belgiji samo 5000 in na Nizozemskem 3000. Mnogo jih je tudi v državah Južne Amerike, in sicer 60.000. Nad polovico vseh naših izseljencev je v Zedinjenih državah, to je 310.000. K tem bi lahko prišteli še 20.000 naših rojakov v Kanadi.

Ko seštejem vse te številke, nas presenetijo, da je slovenskih izseljencev 598.000. V zvezi s tem je zanimivo pripomniti, da živi okrog 100.000 Slovencev še v drugih pokrajinah naše države. Otroci Slovencev v drugih banovinah niso deležni slovenskega pouka.

Kako velikega pomena je izseljenstvo, spoznamo tudi po tem, da so naši rojaki poslali v domovino že milijarde svojih prihrankov. Slovenski izseljenci pošljejo na leto v domovino najmanj 50 milijonov din. Po izkazih Narodne banke so bile pošiljke naših izseljencev v domovino še celo v letih hude gospodarske stiske izdatne. Leta 1929 so poslali okrog 888 milijonov, leta 1930 celo 937 milijonov in leta 1931 pa 573 milijonov dinarjev. Kako občutno je prizadela gospodarska stiska tudi izseljence, zlasti v Ameriki, vidimo iz tega, da so znašale denarne pošiljke leta 1932 206 milijonov, leta 1933 122 milijonov, leta 1934 pa samo 120 milijonov dinarjev. Nasledno leto 1935 so se že spet povečale, in sicer na 192 milijonov, a leta 1936 na 214 milijonov dinarjev. To je denar, prisluzen v pravem pomenu besede s krvavimi žulji.

Domovina pa je svojim najboljšim sinovom, ki si morajo skušati kruh v tujini in pošiljajo pristradane prihranke domov, prav za prav mačeha. Koliko žrtvujemo za izseljence? Koliko izdamo za njihovo duševno hrano, za vzgojo v tujini rojenih slovenskih otrok? Doslej nismo izdali niti angleško-slovenskega slovarja in celo ne abecednika za otroke naših rojakov v tujini. Slovar bi potrebovali mnogi odrasli, ne morda zato, da bi se še prej odtujili, temveč da bi si ohranili znanje slovenskega književnega jezika in da bi si laže pomagali v poklicu. — Otroci slovenskih staršev v Ameriki ne znajo več književnega jezika, a mnogi bi radi čitali slovenske knjige, če bi imeli primeren slovar. To je primer, kako slabo skrbimo za izseljence, čeprav je vsota denarnih pošiljk naših izseljencev že večja od vsote državnih dolgov. To je bilo ugotovljeno na prvem slovenskem izseljenskem kongresu leta 1935 v Ljubljani.

Nekaj malega smo sicer že storili za izseljence. Leta 1922 je bil izdan zakon o izseljenstvu, ki štiti izseljence predvsem pri odhodu v tujino. Na podlagi zakona so potem ustanovili v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje odsek za zaščito izseljencev. V Zagrebu je bil ustanovljen izseljenski komisariat, po državi so pa v večjih mestih prevzeli svojo službo izseljenski nadzorniki. V državah, kjer je večje število naših izseljencev, so dodeljeni našim konzulatom izseljenski komisarji. Pri naši banski upravi je bil ustanovljen izseljenski referat. Mnogo koristnega dela opravijo zasebna izseljenska društva in izseljenska zbornica.

Zanimanje za izseljenska vprašanja bude vsakratni izseljenski tedni, ki so bili uvedeni leta 1932.

Po Sloveniji ore glas:
»Domovina« je za nas

Zaščita kmečke posesti in razdolžitve kmetov

Pred dnevi je bilo peto zasedanje Kmetijske zbornice v Ljubljani, na katerem je bil sprejet proračun za leto 1940., ki izkazuje 1.102.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Na zasedanju so razpravljali med drugim tudi o vprašanju zaščite kmečkih posestev spričo nedavne uredbe, ki jo je izdal ban banovine Hrvatske. Po dolgotrajni razpravi je bila sprejeta resolucija, ki pravi v glavnem tole:

»Ker mora biti zemlja last tistega, ki jo obdeluje, je treba preprečiti prehajanje kmečke zemlje v nekmečke roke. Zato naj o vsako prodajo zemljišča odobri posebna komisija, v kateri naj bi bil zadostno zastopan kmečki stan. Ta komisija ne bi smela odobravati prenosa v nekmečke roke brez posebnih tehtnih razlogov. Kmečki stan mora biti zaščiten na svoji zemlji v taki meri in v obsegu, da ostane sposoben za življenje. Zato mora biti smoter gospodarsko-finančne politike, da se ustvarijo taki gospodarski pogoji, da se bo moglo razvijati in krepiti kmečko gospodarstvo brez nevarnosti drobljenja posestev. Treba je spraviti v sklad cene kmetijskih pridelkov s cenami onih pridelkov, ki jih kmet kupuje. Da bi mogel preveč prebivalstva, ki ne more ostati na domači grudi, najti zaposlitve v industriji in obrti, je treba tudi te gospodarske panoge v največji meri pospeševati. Za pravilno rešitev vseh teh vprašanj sta potrebni njih podrobna preučitev in predhodna rešitev kmečkega zavarovanja za onemoglost in bolezen. Prav tako je potrebna sprememba dednega prava, zakona o odvetnikih in notarjih ter nekaterih drugih zakonov.

Za delno zaščito po zgledu hrvatske uredbe in srbijanskih zadevnih predpisov se zbornica ni mogla odločiti, češ da s tem ne bi bilo ugodeno položaju malega kmeta, temveč bi mu bila odvzeta še zadnja možnost kredita. Odklanjajoč tako delno zaščito pa smatra Kmetijska zbornica za nujno potrebno, da odločujoči činitelji mislijo na to, da ne bi bil kmet zapostavljen za drugimi stanovi, ki že imajo zaščito dohodkov, nujno potrebnih

za obstanek. Čimprej bi bil potreben zakon o stalnih kmečkih domovih.

K vprašanju delne razdolžitve kmetov, odnosno popravka uredbe o kmečki razdolžitvi zbornica ni zavzela svojega stališča. Nedavno je bila v Beogradu seja izvrševalnega odbora novoosnovane Zveze kmetijskih zbornic. Na tej seji je dr. Anton Novaković podal obširno poročilo o vprašanju delne razdolžitve kmetov, ki je po izjavah članov vlade postalo pereče. Poročevalec je poudaril, kar je tudi stališče Zveze kmetijskih zbornic, da je treba vprašanje popravka uredbe o kmečki razdolžitvi (o likvidaciji kmečkih dolgov) povezati s koristno ureditvijo kmečkega kredita Zveze kmetijskih zbornic, da se more stanje kmetijstva trajno popraviti samo, če bo kmetu dana možnost, da se posluži potrebnega posojila pod pogoji, ki ustrezajo posebnemu značaju kmetijskega pridelovanja. Samo olajšanje plačevanja dozdajšnjih dolgov in tudi delno črtanje ne bi predstavljali prave pomoči kmetijstvu, ker se da ta pomoč rešiti samo pri istočasni rešitvi vprašanja novega kredita. Ker se mora pri reševanju takih vprašanih postopati z največjo obzirnostjo in je

treba poznati vse, kar je s tem v zvezi, je Zveza kmetijskih zbornic sklenila, da bodo posamezne kmetijske zbornice zbrale potrebne podatke in zasliale svoje članstvo, nato pa bo izvrševalni odbor Zveze kmetijskih zbornic o tem razpravljajal.

Vse kaže, da bo vprašanje razdolžitve kmetov, ki je zdaj na dnevnem redu, odločilnega pomena tudi za slovenskega kmeta. Po beograjskih vesteh je nameravana rešitev, ki gre za tem, da se bodo docela črtali dolgovi kmetov, ki imajo do 10 hektarjev zemlje. Po naših slovenskih pojmih pa ne more biti za gospodarsko moč kmeta, ki naj se mu črtajo dolgovi, odločilna samo površina njegovega posestva, temveč kakovost zemlje, način obdelave in položaj kmeta glede na bližna tržišča. Če v rodovitni Vojvodini smatrajo da je gospodarsko slab kmet, ki ima 10 hektarjev zemljišča, potem je treba v drugih manj rodovitnih krajih naše države črtati dolgove kmetov, ki imajo mnogo več zemljišča. Če uredba o likvidaciji kmečkih dolgov ni bila dobro premišljena, saj je zlasti naše kmetijsko združništvo spravila v hudo zagato iz katere se še ni mogla izmotali. Razmere so ori nas v Sloveniji pač nisto drugačne kakor v ostali državi. Prav zaradi tega bi bila morala Kmetijska zbornica to važno vprašanje temeljito preučiti in zavzeti našim razmeram ustrezno stališče. Vseč kakor jasno je, da se vprašanje kmečkih dolgov ne sme reševati brez sodelovanja zastopnikov slovenskega kmetijstva.

Načrt novega volilnega zakona je že izdelan

Nedavno je bil v Paraćinu sestanek prijateljev ministra za pravosodje dr. Laze Markovića, ki se je sestanka osebno udeležil in poročal o političnem položaju. Obljubil je skorajšno obnovo političnih svoboščin in razpis svobodnih in tajnih volitev v narodno skupščino, kakor hitro bodo to dopuščale zunanje-politične prilike. O novem volilnem zakonu, ki ga izdeluje pod njegovim predstvom posebna komisija, je dejal:

»Novi volilni zakon za narodno skupščino bo že te dni predložen ministrskemu svetu v

razpravo. Načrt novega volilnega zakona določa splošno, enako in tajno volilno oravico. Glasovanje se bo vršilo spet s kroglicami. Vlada se je odločila za tajne volitve v prepričanju, da so tajne volitve največja pravica državljanov in da brez njih ni pravega narodnega predstavnštva. Volilni zakon določa okrožne kandidatne liste s poročcem, ki bo omogočil tudi manjšim političnim skupinam primerno zastopstvo v bodoči narodni skupščini.

Po Markovi J. M.

Žrtev velike ljubezni

Boža ji je dala smehljaje se roko. »Tvojega moža sem že pozdravila, Nevenka, le mimogrede, ko sem stopila iz vlaka,« je rekla z vedrim glasom, kakor bi se bili šele pred kratkim ločili kot najboljši prijatelji. »Prav želim si, s teboj malo pokramljati in spoznati vajino dete.«

Nekoliko v zadregi je Nevenka odprla sobna vrata. Prvič se je sramovala svojega preprostega stanovanja, ker ga bo Boža videla, in jezila se je, da prav danes svojega deteta ni čedno oblekla in da je prav danes stanovanje zanemarila. Bila je zjutraj v tako nesrečnem razpoloženju, da vse to ni smatrala za važno.

Božin pomilovalni pogled ji ni ušel, pa naj si je Boža še toliko prizadevala občudovati srčkanega sinčka.

»Moraš mi prav odkritosrčno pripovedovati, kako se vama godi,« je rekla Boža in sedla k Nevenkini šivalni mizici ob oknu. »Pozabi nerazpoloženje, ki je naju razdvajalo. To je minilo! Tako sama sem na svetu, da ne morem ostati sprta s svojo edino sorodnico, ki jo imam poleg dobre stare tete. Hotela sem ti že pisati, a sem si potem mislila, da je najboljši, če te kar obiščem in se prepričam o tvoji sreči.«

V teh zadnjih besedah je bila skrita posmehljivost, ki je pa Nevenka ni občutila. Bila je take narave, da je o vseh ljudeh prej

misliła dobro kakor slabo, zato je verjela, da je prišla Boža k njej kot dobra prijateljica. Zavoljo tega se je tudi prav razveselila, da bo zdaj imela sočutno dušo, ki ji bo lahko potožila vse svoje križe in težave.

»O najini sreči se hočeš prepričati?« je menila Nevenka z drgetajočimi ustnicami in njene oči so se napolnile s solzami. Nato pa ji je priklopelo srce in začela je govoriti.

Boža se je znala potvarjati, zato je znala na videz sočutno poslušati svojo sestrično in kazati odkritosrčno zanimanje za njeno usodo. Toda njeno srce ni čutilo niti malo sočutja in usmiljenja za Nevenko. Prav nasprotno: privoščila ji je grenke ure. Boža je bila prišla na obisk samo zaradi Radovana, ker je slutila, da se ne počuti dobro v razmerah, ki so mu bile vsiljene zaradi poroke z Nevenko, ker je upala, da je prišel trenutek, ko bo vendarle lahko igrala vlogo v njegovem življenju, če mu bo pustila čutiti vso moč svojega prijateljstva.

Ko so potem vsi trije sedeli za mizo pri čaju, je Boža počasi izdala pravi vzrok svojega prihoda. Pripovedovala je, da jo je upravitelj njenega posestva, za katero se je doslej žal vse premoalo brigala, na najnesramnejši način opeharil. Zato da išče zaupnika, ki bi mu prepustila nadzorstvo nad različnimi ljudmi, zaposljenimi na posestvu. Ta zaupnik da bi njo, posestnico, zastopal na

posestvu in si znal pridobiti ugled.

»Veste, gospod poročnik, da me že dalje časa moti misel, kako dober moj zaupnik bi bili vi, če bi se mogli odločiti za to mesto. Ne smete mi zameriti, da sem vam stavila predlog. Nevenka mi je povedala, da si želite proč od tod.«

Res bi prišel rad proč od tod, gospodična Papeževa, je odvrnil Radovan, ne da bi bil mogel čisto skriti vznemirjenje zaradi tega predloga. »Toda se prav malo razumem na kmetijsko gospodarstvo.«

»To v tem primeru niti ni potrebno. Vsaj v začetku ne. Saj imam inspektorja. Gre samo za natančno vodstvo računov, za strožje nadzorstvo, za prisotnost moža z jasnim razumom, ki bi bil moj zastopnik in bi čuval moje koristi. Za tako opravilo bi bili vi kakor nalašč. Razen tega pa bi se vi, gospod Zemljič, udeleževali še na enem področju, to je pri konjereji, od katere izvira glavni dohodki posestva.«

Nevenka je nepremično opazovala svojega moža. Videla je, kako so se mu zasvetile oči, kako je požiral Božine besede, kakor bi bila v njih rešitev iz ječe. Nenaden strah se je lotil mlade žene. Saj ve, da je Boža strastno ljubila Radovana in da ga gotovo še ljubi. Zdaj pa je prišla k njemu kot rešiteljica iz strašne zadrege. Nevenka si je lahko predstavljala, kako se mu mora Boža zdeti kot naravnost od Boga poslan angel.

Toda Nevenka se je hrabro borila proti porojevaljoči se ljubosumnosti. Hotela je misliti samo na moža in se veseliti samo zaradi njega. V navalu vroče hvaležnosti je prišla Božo za roko.

Za čast Slovanov gre

»Nova Evropa« objavlja članek, ki pravi med drugim tole: »Neki naš angleški prijatelj, ki se že dolgo časa zanima za našo državo in ki nam je mnogo pomagal v hudih nesrečah vojne, nam je poslal tale opomin: Slovaki so izdali Čehe, Poljaki Češkoslova-

ško, Rusi Poljake. Pokažite vi Jugoslovenci, da so še Slovani, ki ne počnejo kaj takega. Ne dovolite, da se Srbi izneverijo Hrvatom, niti Hrvati Srbom in ne oboji svojim sorodnikom in prijateljem. Gre za čast slovanstva pred vsem svetom in pred zgodovino.«

Kako naj bi se na novo uredili kmečki dolgovi

Udeleženci posveta kmetijskih društev v donavski banovini so izdali spomenico, v kateri prosijo vlado za novo ureditev kmečkih dolgov. Predlagajo, da bi bilo potrebno črtati vse dolgove tistim kmetovalcem, ki imajo do pet hektarjev zemlje, ostalim, ki imajo do 50 hektarjev, pa bi jih bilo treba črtati toliko, da bi znašali največ polovico vrednosti posestva. Hkratu naj bi se določilo, da se odplačevanje dolgov podaljša na 25 let. Obrestna mera bi se morala zmanjšati na

2.5%. Dalje naj bi dajala Narodna banka 25 odstotkov svojih kreditov na razpolago kmetijstvu po ugodnih pogojih. Le tako se bi po izvajanjih omenjene spomenice dalo rešiti naše najbolj pereče vprašanje.

Na koncu pa zahteva spomenica tudi zaščito kmečke posesti. To se pravi, da bi se kmetu nikoli ne smelo prodati vse posestvo in da bi moral določen del ostati. Podobno uredbo je že izdala banovina Hrvatska.

Strogo izterjevanje kmečkih dolgov

Po uredbi o kmečki razdolžitvi morajo dolžniki plačati vsakoletni obrok svojega dolga Privilegirani agrarni banki do 1. novembra. Iz vplačanega denarja mora Privilegirana agrarna banka izplačati denarnim zavodom kot bivšim upnikom kmetov-dolžnikov letni obrok, ki dospe v plačilo do 31. decembra vsakega leta. Za točno izplačilo teh terjatev jamči država. Plačilo letošnjega tretjega obroka kmečkih dolgov je bilo zelo slabo, tako da ima Privilegirana agrarna banka doslej, kakor objavlja ministrstvo za finance, šele majhen del zneska, ki je potreben za izplačilo obroka denarnim zavodom.

Ceprav so se cene kmetijskim pridelkom znatno popravile in kmetje lažje pridejo do potrebne gotovine, kakor naglašava objava mi-

nistrstva za finance, je vendar veliko število dolžnikov, ki nočejo izvršiti svoje obveznosti. Taki dolžniki spravljajo državo glede na njeno jamstvo v težaven položaj. Danes, ko vse države okoli nas terjajo od svojih državljanov najhujše žrtve, moramo tudi od naših kmetov pričakovati vsaj toliko, da bodo izpolnili svojo zakonito obveznost glede plačila svojih dolgov.

Glede na to objavo ministrstva za finance pozivamo vse kmečke dolžnike, na katere se nanaša uredba o kmečki razdolžitvi, da takoj plačajo dospeli znesek dolga, ker so davčne uprave dobile navodilo, da morajo z vso strogostjo izvesti ukrepe, ki jih določa omenjena uredba glede plačila dospelega obroka

»Ti si dobra!« je vzkliknila ginjeno »Ti nam spet daješ življenje, srečo!«

Boža je naglo umaknila roko. »Jaz moram biti hvaležna, če tvoj mož sprejme mojo ponudbo,« je rekla in pogledala Radovana s tisto nepogojno zaupljivostjo, ki mora učinkovati na moško srce.

Med živahnim pogovorom so se nato vsi trije domenili, kakšno delo bo odpravljaj Radovan v novi službi. Radovan je pristal na vse, le izredno veliko plačo, ki mu jo je ponujala Boža, je odločno odklanjal.

»Najprej moram biti sam prepričan, da bo moje delo res v vašo korist. Prej ne sprejem večje plače od te, ki jo imam zdaj, gospodična Papeževa.«

Njegove oči so se svetile. Lahna rdečica je pri teh besedah za nekaj trenutkov zavzemala njegov obraz. Boža je čutila, da ne sme več siliti vanj z visoko plačo, zato je pri sebi sklenila, da mu bo na drug način napravila življenje čim udobnejše.

Silno ji je ugajal ta izraz moškega ponosa v njegovih potezah. Kar občudovala ga je zaradi njegove ponosne skromnosti. Ljubila ga je! Še zmerom! Kljub vsemu!

Znala je prav do konca vzdržati videz, kakor bi bila ona prosilka in ne milost deleča, kakor da res nujno potrebuje upravitelja na svojem posestvu. Uganila je pa, da bi se Radovan rad čim prej rešil železničarske službe.

Z večernim vlakom je Boža odpotovala. Samo nekaj ur je bila na obisku pri Zemljičevih in vendar je tako odločilno posegla v življenje mladega zakonskega para. Nevenka in Radovan, ki zaradi globoke potrnosti nista bila vso preteklo noč spala, zvečer spet

nista mogla zaspati, toda zdaj zaradi veselja, da bo konec poniževanj, ki so se kar vstile v železničarski službi zaradi neotesanosti postajnega načelnika.

Kjer je bil obup edini stalni gost, so zdaj cveteli novi upi in se je budilo mladostno zaupanje v bodočnost. Samo ko si je Radovan z obrazom, zarečim od veselja, mel roke pri misli, kako se bo jahajoč konja prosto gibal na velikem posestvu, je Nevenka skrivaj zavzdihnila od neke čudne tesnobe.

3.

Razsežno posestvo Bože Papeževe, ki je imelo vrsto gospodarskih poslopij in mnogo gorskih pašnikov, je ležalo v bolj gozdni pokrajini tik gorovja. Zdaj je pokrival sneg gozdove in rodovitno polje.

Radovan je spočetka v polni meri užival zavest, da nima nad seboj nikakega predstojnika. Dnevi so se mu zdeli kar prekratki, toliko si je prizadeval, da bi se čimprej poučil o vsem, kar je treba vedeti za res pametno vodstvo posestva. Prav nič si ni prikrival, da so njemu podrejeni njega, mestnega gospoda, ki je bil v tolikih rečeh popoln novinec, gledali po strani z nezaupnimi, nezadovoljnimi očmi. Čutil je, da ne sme prestrogo nastopati in da se mora priljubiti vsem tem ljudem, ki jim s svojim malim znanjem ne more biti všeč.

Ko je potem nastopila pomlad in je vsa dolina ozelenela in vzcvetela, so se smejale Nevenkine oči prav tako veselo kakor oči njunega sinčka, ki se je prekopicaval po travi in trgal cvetje. Maja so prišli delavci, da popravijo in olepšajo vilo, stoječo nedaleč od Zemljičevega stanovanja. Reklo se je, da

Dopisi

SREDNJA VAS V BOHINJU. Ker je tudi v naši vasi mnogo naročnikov »Domovine«, je potrebno, da se vad časih oglasimo. Sedaj, ko prihaja zimski čas in so poljska dela zaključena, je začela mladina spet prosvetno delovati. V nedeljo 3. t. m. je prosvetni odsek gasilske čete priredil ob 15. in ob 20. lepo igro »Divji lovec«. Igra je izvrstno uspela. Udeležba je bila velika brez pismenih vabil in oznanila s prižnice. Prejšno nedeljo pa je bila igrana neka druga igra, ki je kljub veliki reklami zelo slabo uspela. Ker se zdaj g. režiser jezi nad tako nesrečo, mu pa povemo, da naj drugič igralce bolje nauči in da naj prireja take igre, ki so za tak oder primerne. Če so ljudje pred koncem zapuščali dvorano, je čisto razumljivo. To pač ne gre da bi se že po odrih uganjala umazana politika — Zdaj ko se bližamo novemu letu, opozarjamo vse, da se naročijo na »Domovino«, ki je najboljši časopis za našo vas — Tudi Vodnikove knjige bomo v kratkem prejeli. Prišlo jih bo med nas čez 200 izvodov. Vse priznanje našemu agilnemu poverjeniku, da je dobil toliko naročnikov. Želimo mu, da drugo leto število Vodnikovcev še poveji.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na Katarininem sejmu v Ptujju so se trgovali za kg žive teže: voli po 3.50 do 5, krave po 2 do 4.50, bikji po 3 do 4.50, junci po 3.25 do 3.80, telice po 3 do 4.75, teleta po 4.50 din. Konji so bili po 700 do 6000 din, žrebeta pa po 1300 do 2700 din za glavo. V Ljubljani so bile višje cene, in sicer so se trgovali: voli in telice po 4 do 6.50, krave po 2.50 do 4.50 din za kg žive teže.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali v Radovljici: špeharji po 10, pršutarji po 8 do 9, v Ljubljani: domači špeharji po 9, pršutarji po 8 do 8.50, sremski špeharji po 10.50 do 11, v Črnomlju: špeharji po 7.50, pršutarji po 6.50 din.

KRMA. V Ljubljani: seno po 70 do 100, slama po 30, v Ptujju: seno po 100 do

čez poletje gospodarica Boža na posestvo.

Kmalu nato sta se z avtom pripeljala lepo oblečena služkinja in sluga. S seboj sta privlekla veliko prtijago, kar je res kazalo na to, da namerava Boža dalje časa ostati na posestvu.

Ko je Nevenka izvedela, da pride Boža, se je njeno veselo razpoloženje na mah razpršilo. Zdaj je neprestano razmišljala: »Zakaj prihaja prav zdaj, ko je vendar doslej zmerom mrzila bivanje na svojem posestvu?«

»Boži boš morala ob njenem prihodu izkazati posebno pozornost, Nevenka,« je rekel Radovan. »Poskrbi, da bodo vrata v vilo lepo okrašena.«

»Za tisto, kar bom jaz storila, se Boža ne bo mnogo brigala,« je grenko odvrnila Nevenka. »Boži bo bolj všeč, če boš ti pokazal mnogo veselja zavoljo njenega prihoda.«

Radovan je nejevoljno mahnil z roko in očitačo pogledal ženo. »Mislim, da sva oba dolžna Boži hvaležnost. Spomni se samo tistega večera pred prihodom Bože k nama.«

Nevenka se mu je globoko zardevši vrgla na prsi. Takoj je bila obžalovala svoje ljubosumne besede. Začutila je, kako naspametno je ravnala, da je izdala Radovanu, kaj so videli njene ženske oči: da se je Boža začela nenadno zanimati za posestvo le zaradi Radovana...

Nevenka je skušala popraviti, kar je zagrešila, zato je bila prav prijazna nasproti Boži, ko se je ta nekega lepega jutra pripeljala v tiho dolino, v kateri je bila gospodarica.

Toda Nevenka ni bila take narave, da bi se mogla pretvarjati in smehljaje se prena-

125, slama po 25 do 30, v Radovljici seno po 100, slama po 50, v Črnomlju: lucerna po 60, seno po 50, slama po 25, v Mariboru: sladko seno po 100 do 110, na Jesenicah: sladko seno po 90, pšenična slama po 50 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Radovljici: goveje po 10, telečje po 12, svinjske po 8, v Črnomlju: goveje po 8, telečje po 9, v Ljubljani: goveje po 12 do 16, telečje po 16, svinjske po 5 do 10 din za kg.

KROMPIR. V Radovljici 150, v Ljubljani 150 do 200, v Ptujju 130, v Trbovljah 175, v Mariboru 125 do 200 din za 100 kg.

JAJCA. V Mariboru 1 do 1.50, v Ljubljani 1.25 do 1.50, v Trbovljah 1 do 1.25, na Jesenicah 1.30 do 1.75, v Mariboru 1 do 1.50 din za kos.

FIZOL. Na Jesenicah 5.50 do 7, v Mariboru 4 do 6, v Ptujju 4.50 do 5, v Radovljici 5 din za kg.

MED. V Črnomlju 16, v Radovljici 20, v Ljubljani 18 do 21 din za kg.

VINO. V Beli Krajini se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4, finejše sortirano pa po 4.50 din za liter.

SLANINA IN MAST. Na Jesenicah: sveža slanina po 15 do 16, prekajena slanina po 18 do 19, svinjska mast po 20 do 21, v Črnomlju: slanina po 16, svinjska mast po 18, v Mariboru: svinjska mast po 17 do 20, sveža slanina po 13 do 17, prekajena slanina po 15 do 20, v Ljubljani: slanina po 15 do 17, svinjska mast po 21 do 22 din za kg.

Sejmi

11. decembra: Litija, Kostanjevica;
12. decembra: Metlika, Kamnik;
13. decembra: Gornji Logatec, Mengeš, Mišji dol, Radovljica, Studenice pri Poljčanah, Sv. Duh (Ljutomerski srez), Sv. Peter pod Sv. gorami;
15. decembra: Zirovnica;
16. decembra: Velika Loka, Videm ob Savi;
17. decembra: Ljutomer.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 5. t. m. v devizah (prve številke so službeni tečaj, druge v oklepajih pa tečaj na svobodnem tržišču):

1 angleški funt za 172.40 do 175.60 (za 212.97 do 216.17) din;

100 francoskih frankov za 97.45 do 99.75 (za 120.44 do 122.74) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 9.95 do 10.95 (za 12.28 do 12.38) din;

1 holandski goldinar za 23.48 do 23.86 (za 29.01 do 29.39) din;

1 belgijsko belgo za 7.31 do 7.43 (za 9.03 do 9.15) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.30 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 433.50 do 433.75 din.

Politični pregled

Pretekli teden se je začela v Evropi še ena vojna.

Sovjetska Rusija je napadla Finsko,

ker se med obema državama ni dosegel sporazum. Sovjetska Rusija je namreč zahtevala od Finske dele njenega oemlja, češ da jih potrebuje za zaščito Leningrada, ki je blizu meje, in pa za oporišče v obrambo meje. Svetovno časopisje zelo obsoja sovjetski napad na malo Finsko, ki je znana kot zelo prosvetljena država. Finska je po obsegu še precej velika država, a šteje le 4 milijone ljudi, medtem ko šteje Rusija 180 milijonov prebivalcev.

Kakor javljajo prva poročila,

so se Fini zelo odločno postavili v obrambo.

Do večjih spopadov je prišlo na karelijski ožini, kjer so se morale sovjetske čete vrniti v svoje postojanke. Glavno mesto Helsinki in nekatere večje kraje so finska oblastva zaradi letalskih napadov izpraznila. Kakor kaže, je finsko vojaštvo prav odlično. Tudi orožje ima prvovrstno. Zato sovjetske čete še niso proti Fincem dosegle nikakih uspehov.

Zaradi napada na Finsko

je švedska vlada poklicala pod orožje 15 letnikov.

Vojaštvo je poslano po večini na švedsko-finsko mejo. Švedska ima pod orožjem vsega 150.000 mož. Švedska se boji, da ne bi sovjetska vojska po morebitni zasedbi Finske vdrla v Švedsko. Po neki vesti nameravajo sovjetske čete zasesti sploh vso Finsko in ne samo tiste dele, ki so jih sovjetski državniki terjali od Fincev.

Po časopisnih vesteh iz Pariza

je težavno presoditi, v čigav prid se obrača zdajšnja vojna na morju.

Kakšen je uspeh poostrene angleške blokade Nemčije, še ni razvidno. Vsekakor je ta udarec za nemško gospodarstvo zelo hud. Od 4. decembra naprej zaplenijo francoske in angleške ladje vsak tovor na nevtralnih ladjah, ki je nemškega izvora in namenjen v tujino. Nemške ladje pa tako že od začetka vojne ne vozijo več po svetovnih morjih. Po francoskih vesteh je Francija v prvih desetih tednih vojne zaplenila 225.000 ton blaga, namenjenega v Nemčijo. Anglija je v prvih treh mesecih vojne zaplenila celo 463.000 ton blaga, namenjenega za Nemčijo. Nemške magnetične mine še vedno terjajo žrtve med parniki, medtem ko letalski napadi in napadi nemških podmornic niso deležni posebnih uspehov.

Po raznih vesteh

na nemškem bojišču še zmerom ni bilo posebnih dogodkov.

Tudi posebnih letalskih bojev ni bilo. Vse se menda pripravlja le na pomlad.

Novice

* Lepo obiskan sestanek Jugoslovenske nacionalne stranke v Trbovljah. Krajevna organizacija Jugoslovenske nacionalne stranke v Trbovljah je priredila te dni v prostorih g. Počivavška članski sestanek, ki je bil zelo lepo obiskan. V velikem številu so prišli na sestanek tudi nacionalni delavci, kot gostje pa so prisostvovali sestanku župan g. Klenovšek in še nekateri zastopniki občinskega odbora. Predsednik krajevne organizacije g. dr. Vodušek je vse prisotne tolo pozdravil in poudaril potrebo, da se glede na politični razvoj zlasti tudi v Trbovljah čim bolj združi ves napredni živeli. Obširno poro-

šati krčenje njenih pravic. Pri tem ji je še ljubosumnost ostrila čute. Iz vsake Božine besede je slišala, iz vsakega njenega pogleda je čutila, kako nevšečna je Boži, čeprav je Božina uslužnost do Radovana na videz temeljila baš na sorodstvu z Nevenko. Samo Radovanu je veljala Božina dobrohotnost, samo njemu so veljali njeni pogosti obiski Zemljičevih.

Za mlado ženo je bilo neznosno, da ni smela in ne mogla zavračati neprestane Božine ljubeznivosti; dolžnost hvaležnosti nasproti bogati sestrični ji je postala težko breme. Z zavezanimi rokami in nemirnimi ustnicami je morala gledati, kako ji je mlada gospodarica počasi odtuževala moža. Morda si bo Boža priborila naposled še njegovo srce.

Pogosto, kadar je bila gospodarica pri Zemljičevih, je sedela Nevenka kakor nadležna tretja oseba za mizo. Sestrična jo je komaj ogovorila ali pa je zapletla njenega moža v pogovor, ki se ga Nevenka ni mogla udeleževati, to je v pogovor o kmetijskih rečeh, o delu ali o kmetijskih knjigah, ki sta jih skupaj študirala. Nevenka je morala poslušati, kako je mlado dekle vmešavalo v vsak stavek ljubeznive besede za Radovana, kako se mu je zmerom na svoj ponižen način laskalo. Nevenka se je morala včasih z vsemi silami premagovati, da ni s plamtečimi očmi planila po koncu in zdirjala iz sobe.

Ker se je bala, da ne bi se ob kakšni priložnosti le izdala, se je ogibala vile, kolikor je bilo mogoče, in je dopuščala možu, da je sam pil kavo z Božo in kramljal z njo v njeni sobi. Ob takih priložnostih je sedela sa-

ma z otrokom v naročju v svoji tih sobici in vsa v skrbeh razmišljala, dokler ji niso začele solze liti po licih.

Boža ne sme videti, kako trpi, a tudi Radovan ne sme slutiti, kaj se dogaja v njeni duši. Njen ženski ponos ji je branil, da bi hodila z njim v vilo kot stalna svarička in opominjevalka moža k zvestobi.

V takih samotnih urah, kadar je sedel tam v vili, se je mučila s tem, da bi si predstavljala njegove misli. Kadar je jahal po polju in gledal rodovitno zemljo, je pač gototo mislil: Vse to bi bilo lahko moje, če bi hotel. Potem bi mi ti ljudje, ki so podrejeni meni pač ne dali čutiti, da sem tudi le plačan nameščenc. Samo ljubezen do ubogega dekleta je zmešala mene, bedaka.

Nevenka je videla, kako je Boža hranila svojo nežno postavo, kako se je obdajala z vsem razkošjem, kako se mu je smehljala s plamtečo ljubeznivostjo, kakor bi mu hotela zmerom in zmerom kazati, da je bil bedak, ker se ji je zaradi neke druge odrekel.

Kadar se je potem vrnil iz Božinih razkošnih sob v svoje preprosto stanovanje k svoji ženi v preprosti domači obleki, ali se mu ni v grenkem kesu porodilo vprašanje: »Ali je bilo potrebno, da si se zaradi te siromasčine odrekel takemu bogastvu?«

Nevenka je čutila, da bi bila morala pravzdar kazati svoje najboljše lastnosti in priklepiti moža nase z nekdanjo veselostjo in zvonkim smehom, ki mu je bil včasih tako všeč. Toda težavno se je smejati in biti vder, če srce krvavi, in ljubosumnost jo je mučila kakor bolezen, da je bila vsa bleda in bedna. Zvok njenega glasu je bil trd in ostre besede so ji kar silile iz ust, čeprav se

je proti temu svojemu razpoloženju borila z vso silo.

Tudi Radovan ni bil v teh poletnih mesecih videti več tako vesel in zadovoljen kakor v prvem času bivanja na posestvu. Čim bolj je dobival vpogled v gospodarstvo, tem jasnejše mu je postajalo, da je mnogo zanikarnosti in nerednosti v vsem gospodarskem vodstvu, kar terja nemuden popravek. Od Bože je imel neomejeno pooblastilo, da lahko izboljša, spremeni ali odpravi, kar je bolno, in uvede novo, če je to potrebno. Toda med uslužbenstvom je v tem pogledu naletel na trdovraten odpor. Kadarkoli je hotel novi gospod upravitelj postati ljudem neudoben, so mu dali čutiti, da njegovega dela ne smatrajo za resno. Pri njih je veljalo kot pribito, da ga ima njegova gospodarica v službi le iz dobrotljivosti in milosti, le zaradi tega, da ima mož njene sorodnice, odslovljen oficir, ki ne ve, kako bi se kakšnega dela lotil z ženo in otrokom vred streho nad seboj.

Nekega dne, ko je snemu izmed hlapcev, ki se je upiral njegovemu ukazu, kratko malo odpovedal službo, je Radovan spoznal iz zaničljivega godrnjanja uslužbenstva, kako malo ga ljudje priznavajo za gospoda.

Pogovor dveh kmetov o njem, ki ga je po naključju slišal, ga je tako razburil, da je zbežal v gozd, kjer je v svežem gozdnem zraku upal spet uravnovežiti svoje razpoloženje.

Boža, ki je bila v lepem solnčnem jutru šla na daljši sprehod, je naletela napl. Ko sta se pozdravila, je obstala in začudena gledala njegove temne, jezne poteze.

»Kaj pa se je zgodilo?« je vprašala osupla.

(Dalje)

čilo o notranjem in zunanem političnem položaju je podal zastopnik banovinskega odbora Jugoslovenske nacionalne stranke iz Ljubljane g. Milan Mravlje. Svoja izvajanja, ki so jih zborovalci spremljali z napeto pozornostjo in splošnim odobravanjem, je zaključil s pozivom, naj spričo današnjih razmer v Evropi vsi osredotočijo vse svoje delo na okrepitev naše jugoslovenske domovine. Tajnik Narodne strokovne zveze iz Ljubljane g. Makše je obravnaval razna socialna in strokovna vprašanja, zlasti ona, ki se tičejo rudarskega stanja. Razvila se je nato živahna razprava, v katero so posegli tudi gostje. Pokazalo se je pri tem, da vlada glede vseh načelnih vprašanj, ki so danes najbolj pereča, popolna skladnost. Poudarila se je tudi potreba, da se čimprej zboljša nevzdržni položaj staroupokojencev. Na banovinsko organizacijo Jugoslovenske nacionalne stranke je bil naslovljen poziv, naj po svojih močeh podpre to akcijo. Z željo, naj bi bili slični sestanki čim večkrat, so se zborovalci razhajali, ko je predsednik dr. Vodušek zaključil sestanek.

* **Prisravnice za znižanje mestnih trošarin.** Po poročilih listov preučujejo pristojna ministrstva načrt uredbe, ki naj bi predpisala znatno znižanje mestnih trošarin za vse življenske potrebščine, zlasti pa za kmetijske pridelke. Namen uredbe naj bi bil poceniti življenske potrebščine ali vsaj preprečiti njihovo še večjo podražitev.

* **Opozorilo sorodnikom bivših borcev, ki so v letih 1918. do 1920. na Koroškem, Štajerskem, v Prekmurju ali Medmurju padli ali že pomrli.** Pravilnik k ukazu kraljevih namestnikov, s katerim je bila ustanovljena spominska kolajna na boje ob severni meji pred 20 leti, določa, da se te kolajne priznava tudi tedaj padlim in drugim medtem že pomrlim borcem, izročile pa se bodo pismene prijave njihovim sorodnikom. Zato prosimo, naj sorodniki pošljejo nekolkovane prijave (po možnosti z navedbo znanih jim podatkov, kakor rojstnega dne ali vsaj rojstne letnice, rojstnega kraja in domovinske občine, tedanjih njihovih vojaških ednic, vojaških činov, dneva in kraja smrti, kje so pokopani, imen predpostavljeneh starih, nekaterih tovarišev itd.), vsaj do konca leta 1939. glavnemu odboru Legije koroških borcev v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 7-1. Iz prijave morajo biti razvidni natančni naslovi in sorodstveni odnosi (kakor

oče, mati, brat, sestra, stric, sestrična itd) dotičnikov, ki vložijo prijave. Gornje podatke potrebujemo tudi za seznam padlih borcev, ki bo objavljen na čelu namenavane »Spominske knjige o bojih na severni meji«, posvečene njihovu spominu. Če je pokojnik zapustil iz tedanje dobe kake vojaške fotografije ali vojaške beleške ali celo dnevnik, izvolite to poslati semkaj v pregled proti vrnitvi. Morebitne izvorne tedanje vojaške listine pokojnikov prepisite doslovno in prepise priložite prijavam, izvorne listine pa dobro shranite. Glavni odbor Legije koroških borcev.

* **Dolgovi niso padli z neba.** V »Seljačkem kolu« piše Adam Pribičević glede na hrvatsko uredbo o zaščiti kmečkih posestev: »Dolgovi niso padli z neba. Nastali so iz gotovih razlogov. Ako dolgové zbršete, a ne odstranite razlogov zanje, bodo v kratkem spet novi kmečki dolgov. Treba je odstraniti vzroke zla in zla ne bo več. Šele tedaj, ko se bo kmetu stalno dobro godilo, ne bo potreboval več olajšav in miloščine.«

* **V mariborski okolici so cepili živino proti slinavki in parkljevki.** Dve leti že razsaja po Evropi huda živinska kuga slinavka in parkljevka. K nam so jo zanesli iz Nemčije. Vsa doseđanja borba proti tej živinski kugi je bila zaman. Čez nekaj časa je prenehala, potem pa se je začela znova pojavljati. Posebno nevaren je za širjenje te kuge zimski čas, ker je tedaj povzročitelj te bolezni dosti bolj žilav kakor v poletnem času. Bolezen se prenaša z obleko, obualom in z vsem, kar pride v dotik z obolelimi živalmi. S silno strogimi oblastnimi ukrepi se skuša širjenje bolezni preprečiti. V zadnjem času se je banska uprava v Ljubljani odločila tudi za cepljenje s serumom, ki ga je iznašel nemški profesor Waldmann. S tem serumom se napravi živina za dalje časa nedostopna za to bolezen. Na poziv naprednih živinorejcev v mariborski okolici je poslal zagrebški živinozdravski zavod svojega strokovnjaka, ki je pred dnevi pocepil v treh občinah (v Radvanju, Studencih in Limbušu) 500 glav živine. Cepljenje se je vršilo brezplačno. Zagrebški zavod, ki sam izdeluje ta serum, je prevzel vse stroške za cepivo in za svojega strokovnjaka. Uspeh tega cepljenja se je že pokazal. Kuga je ostala osamljena na še okužene hleve ter se ni razširila v sosesčino. Vsa cepljena živina je ostala zdrava in se niso pokazale nobene škodljive posledice, ki bi

bile v zvezi s cepljenjem.

* **Nov most čez Vipavo.** Blizu železniškega mostu, ki drži s postaje v Prvačini na dornberško stran, je bil pred kratkim postavljen most za pešce.

* **Vino v Julijski krajini gre hitro v denar.** Iz Dornberga pišejo: Letošnji pridelek vina je že skoro ves prodan. Cena je razmerno ugodna. V zadnjem času se je dvignila od 1.20 na 1.40 lire za liter. Tudi drugod po Vipavski dolini kleti hitro praznijo.

* **Karte za bencin uvedene 1. januarja.** Iz Beograda poročajo, da bo uprava državnih monopolov uvedla prodajo bencina na karte dne 1. januarja, ker več ne dobivamo redno bencina iz Rumunije, zaradi česar je treba avtomobilski promet omejiti.

* **Obupen položaj viničarjev.** Iz Slovenskih goric pišejo: Položaj viničarskih družin postaja iz dneva v dan neznosnejši. Nastopajoče mrzlo vreme je za te družine hudo zlo, ker jim primanjkuje obleke, obutve, kuriva in živeža. Zalosten pogled se ti nudi po hribovskih naseljih, kjer vlada nepopisna beda. Viničarska deca se stiska k štedilnikom bosa in skoro gola. Dokler bo vsaj kuriva dovolj, bo še šlo, a kaj potem? Živilske shrambe so skoroda prazne. Živina, ki jo ima viničar v hlevu prežbuje in tudi krme nima dovolj. Odločujoči činitelji, premislite, kako naj bi se dvignilo gospodarsko stanje naših ljudi v teh obmejnih krajih.

* **95 let šteje, pa še ni videl avtomobila.** V Posavskem Novem gradu živi Mato Uremović, star 95 let. Mož je znamenit zaradi tega, ker še ni videl avtomobila in tudi z vlakom se še ni nikoli vozil.

* **Huda nesreča z dinamično patrono.** V Zilju pri Viniči je zadela rodbino uglednega samotnega posestnika Zuglja huda nesreča. Najstarejši sin Franc, ki šteje 19 let, je doma v hiši dobil dinamično patrono, kakršne rabijo minerji pri kamnolomih za razstreljevanje skal. Fant se je s patrono odstranil iz hiše in se začel z nevarnim razstrelivom v svoji lahkomišelnosti in tudi nevednosti igrati. Menil je, da mu sama patrona ne more biti nevarna. To njegovo mišljenje o nevarnem razstrelivu pa je fanta stalo skoro življenje. Nesrečnež je prižgal patrono v roki in do močnem doku se je začel obupen krik. Domači so prestrašeni takoj prihiteli na kraj nesreče in našli mladega lahkomišelnega z razmesarjenima rokama. Nesrečnik je bil prenesen v bolnišnico usmiljenih bra-

Peter Keller

4

DOM Roman z gora

Postlovenil B R

Počasi je šlo spet naprej. Potem se je pokazala njiva s krompirjem. Kup ljudi je delalo tam. Po črni zemlji so rili za belimi, dišečimi gomolji. Oskrbnik Avgust Rogelj jih je nadzoroval kakor molčeč kralj. Z ramen jim je jemal težke košare in jih praznil na ogromen voz.

Tedaj se je iz gruče pridnih kopačev izluščil mlad fant, nekaj časa tekal, padel čez vreče krompirja, vstal, se spet opotekel čez globok razor, potem pa je strgal čepico z glave, skočil čez cestni jarek, stopil k vozu in ves zasopel rekel:

»Henrik, to je pa res lepo, da si zdaj prišel!«

»Dober dan, Janez! Saj imaš čisto ledene roke!«

»Pa ti koplji krompir, če so tla tako mrzla! Vesel bodi, da hodiš v šolo in da lahko na toplem sedi!«

»Janez, z mano moraš iti!«

Potem je zaklical čez cesto:

»Hej! Rogelj! Rogelj! Ali se sme Janez pe-
ljati z mano?«

Orjak je nekaj časa premišljal, izprva odločno odkimal, potem neodločno zmignil z rameni, naposled pa je na kratko prikimal in se spet obrnil stran.

»To sem že vedel,« je dejal Janez in zlezal na voz. »Pravim ti, da bi bil on jezen, če se

ne bi jaz s teboj peljal, in jaz tudi zdaj pa kaj povej, Henrik! Ali imaš kakšno cigareto, Henrik? Tu naju nihče ne bo videl.«

Tudi samotni lovec je šel domov. Danes ni imel sreče. Nobena žival mu ni prišla pred puško. Ni imel sreče!

Sreče! Bukovnik se je grenko nasmehnil. On in sreča! Sreče že dolgo ni okusil.

Utujen se je naslonil na puško in mračno gledal na gola, mrtva polja, potem pa na oblake, ki so težko padali čez gore. V tako mračno obliko se je zavila vsa jesenska lepota. Kakor bi bil nekdo zlate stene prekril s črnim. Šele čez nekaj minut je opazil, v kakšni nevarnosti je bil ves čas. Petelin puške, ki je ob njej slonel, je bil napet...

Rezek drget je šinil čez njegov obraz, potem pa je dvignil puško in izstrelil obe cevi. Ko je počilo, je zaprl oči. Nato je šel dalje.

In kakor tako pogosto v zadnjih časih, je zavil k Berčetu. Dobil je oštirja samega, ker je bila še zgodnja popoldanska ura.

»Ali si prinesel obresti, Herman?« ga je Berce prijazno vprašal.

»Ali se ti tako mudi z obrestmi? Mislim sem, da denarja ne potrebuješ.«

»No, da, svoj denar vsakdo potrebuje. Vsak, Herman. Tudi jaz!«

Bukovnik se je z vso težo spustil na klop. »Iz koznik mi ga izreži. Jaz ga nimam. Čarati ne znam.«

Gostilničar je v zadregi pogledal drugam in njegov pogled je nazadnje obvisel na oknu. Mimo hiše so pripeljali voz repe. Potem je spet vse utihnilo. Nihče ni več spregovoril.

Potem so se hlastno odprva vrata in v izbo je stopil sedemnajstleten fant, močan, pa čudno bebastega obraza. To je bil Berčeto edini sin.

»Huhu!« je rekel in si pomel roke. »Danes je pa hladno. Ne morem biti na njivi — ne maram — še malo ne — Tu je lepo toplo — lepo toplo!«

»Glej, da izgineš, mrcina lena!« je zakričal Berce.

»Sam si mrcina lena! O, kako mrz je zunaj! Tu pa je toplo! Lepo toplo!«

Začel je zvižgati in skakati na eni nogi po sobi, pri tem pa se je drgnil zdaj po nosu, zdaj po ušesih. Potem je sedel za mizo in se zagledal predse. Berce se ni več zmešnil zani. Obrnil se je k Bukovniku.

»Glej, Herman red mora biti. Pri denarju se domačnost neha. Tako je pač. Nihče nima denarja, da bi ga razmetaval in komu daroval.«

»Daroval? Kdo govori o darovanju? Ne maram nikakšnega daru. Tega mi še ni treba.«

Berce je skomignil z rameni.

Zmerom si takoj užaljen! Zmerom si še veliki gospod, ki si ne da nič reči. Glej, Herman, to je tvoja napaka! Tako si se sprl z vsemi kmeti. Če bi imel več prijateljev —

»Ah, molči in pusti me v miru s temi kozli!«

»Hihihi — kozli — kozli — kozli!« se je smejal bebec

»Glej, da izgineš, Gustil!«

Fant pa se ni zganil.

»Ne,« se je zarežal, »zunaj je mrz, tu pa je lepo toplo!«

Bukovnik je spet rekel:

tov v Novem mestu, kjer so mu morali odrezati obe roki.

* **Ogenj uničuje.** V gospodarskem posloju posestnika Vincenca Sagadina v Sostržah pri Majšpergu je nastal ogenj, ki je upepelil vse poslopje do tal. Zažgal je menda neki deček, ki se je igral z vžigalicami.

* **Dve hudi nesreči.** V Avčah pri Kanalu je šel 34letni Ivan Munih v gozd podirati drevesa. Ker najbrž ni bil dovolj previden, je padlo nanj drevo. Obležal je na mestu mrtev. Druga nesreča se je pripetila v Trenti pod Triglavom. Iz Tolmina je peljal vojaški tovorni avto gradbeno tvarino na Mojstrovko nad Sočo. Na vozilu je bilo tudi 12 vojakov. Na občinski cesti v bližini Trente se je tovorni voz srečal z drugim avtom. Šofer je zavozil čisto ob desni rob ceste, ki je bil zavarovan z zidom. Nenadno se je pa zid zrušil in tovorni avto je strmoglavil v Sočo. Pet vojakov je še pravočasno skočilo z vozila, drugih sedem pa je zletelo v strugo. Tri nevarno ranjene so prepeljali v vojaško bolnišnico v Vidmu, ostale štiri zdravijo v vojašnici na Logu.

* **Zagonetna smrt v strugi Ljubljance.** Te dni so opazili v strugi Ljubljance pred staro cukrarno na Poljanskem nasipu utopljenca, ki so o njem dognali, da je trgovski sluga Jožef Kalin, 54 let star, po rodu iz Šturij pri Ajdovščini in pristojen v Ljubljano. O moževi smrti je bila obveščena njegova žena, bivajoča v cukrarni. Kako in kdaj je zašel v Ljubljano, je uganka, ki jo bo skušala ljubljanska policija razvozlati.

* **Požar v Okoški vasi.** Nad Oplotnico je vas Okoška vas, kjer je posestniku Pišotku Leopoldu nedavno pogorelo gospodarsko poslopje do tal. Sumi se, da je požar nastal po neprevidnosti slaboumnega Pišotkovega hlapca. Ta zelo rad kadi pipo in je morda odvrzel vžigalico po nesreči v slamo.

* **Požar na Murskem polju.** Nedavno zvečer je nastal požar v Noršincih. Gorelo je gospodarsko poslopje bivše Zemljičeve hiše, zdaj last Frana Štiha. Poleg skednja je zgorelo nekaj voz, poljskega in hišnega orodja, sena, slame in listja. Pri gašenju so sodelovale brigadne gasilskih čet iz Ljutomera, Noršincev, Lukavcev, Križevcev, Šalincev in Babincev, ki so preprečile razširjenje požara. Škoda ni poravnana z zavarovalnico.

* **Brzi vlak se je prevrnil.** Nedavno zvečer se je pripetila pri Tovarniku blizu Vinokovcev huda prometna nesreča. Proti Beo-

gradu vozeči brzi vlak je skočil s tira in se prevrnil. Samo zadnja dva vagona sta ostala na tiru. Hudo ranjena sta vlakovodja in strojevodja, neka jpotnikov je bilo pa lahko ranjenih.

* **Smrt pod kupom tesarskih odpadkov.** Te dni so Mlinarjevi v Cerknici pripeljali voz tesarskih odpadkov (žamanja) na svoje dvorišče in vse skupaj prevrnili, da bi jim ne bilo treba žamanja razkladati. Naenkrat pa so ugotovili, da dveletne domače hčerkice ni nikjer. Preiskali so vse, a je niso našli. Tedaj pa so zasumili, da je otrok morda pod žamanjem. S pomočjo sosedov so razmetali kup in nudil se jim je žalosten prizor. Pod žamanjem je ležala deklica že mrtva. Bržkone je prav v trenutku, ko so voz prevrnili, otrok priletel z druge strani in ga niso mogli videti.

* **Obup kmečkoga gospodarja.** 30-letni gospodar Dominik Koci v vasi Konju je v živčnem razdraženju segel po revolverju in si pognal kroglo v trebuh. Hudo ranjenemu mlademu gospodarju je litijski zdravnik dr. Lebinger nudil prvo pomoč in odredil prevoz v ljubljansko bolnišnico. Stanje obstreljenega gospodarja je nevarno. Obupno dejanje je storil Koci, ker ni mogel izterjati od dolžnikov denar, da bi plačal svoj dolg.

* **Smrtna žrtev prometne nesreče.** Litijski mizarski mojster Emil Koprivnikar je kot načelnik sreskega cestnega odbora imel uradna opravila v Ljubljani. Ko se je vračal po Miklošičevi cesti na večerni vlak, da se odpelje v Litijo, ga je pred palačo Grafike povozil neki motociklist. Nesrečnika je vrglo kakih 14 metrov po trdem tlaku. Zdravniki so se trudili, da bi nevarno ranjenega oteli družini, vendar zaman. Več dni je ležal v nezavesti, nato pa je umrl. Koprivnikar je bil zelo dober človek. Naj mu bo lahka domača zemlja, bridko prizadeti družini pa naše sožalje!

* **Na živo težo je prodal svojo hčerko cigan Halilović iz okolice Sarajeva.** V lepo 13-letno Mejro se je zaljubilo več ciganov. Najbolj vztrajen je bil Huso Rahmanović, ki je nazadnje stopil pred cigankinega očeta in zaprosil za hčerkin roko. Stari cigan je zahteval visoko odkupnino in so pogajanja trajala precej dolgo. Naposled so sklenili kupčijo s pogojem, da plača Huso za vsak kilogram Mejdine žive teže 200 dinarjev in po 1000 dinarjev vsakemu moškemu članu družine Halilovićev Meira je tehtala 47 ki-

logramov in 32 gramov, kar je dalo skupaj 9464 dinarjev. Ker je bilo v družini Halilovićev 18 moških, je moral Huso plačati še 18.000 dinarjev. Tako ga je ciganska nevesta veljala 27.494 dinarjev.

* **Preiskava o umoru zakoncev Hribernikov se nadaljuje.** Aretirana sta bila in odvedena v zapore škofjeloškega sodišča dva osumljenca, ki so ju prijeli v Polhograjskih Dolomitih. Prvi osumljenec je domačin, posestnik in v sorodu z zakoncema Hribernikoma, drugi pa brezposelni delavec, po rodu iz Bohinjske Srednje vasi. Ljudje opisujejo posestnika domačina kot maščevalnega človeka, drugega aretiranca pa kot predrznega mladeniča. Obnašanje enega izmed aretirancev po umoru je bilo precej sumljivo. Zanimivo je, da prihajajo na dan razne reči. Pred več leti je omenjeni posestnik nagovarjal nekega domačina, naj spravi s poti starega užitarja, ki mu je moral dati užitek. Posestnik je obljubil omenjenemu domačinu nagrado tisoč dinarjev. Umor naj bi se bil izvršil s flobertovko. Do tega pa ni prišlo, ker sta zmagali v človeku, ki je bil k umoru nagovarjan, zdrava pamet in poštenost. V spotiko je bila posestniku tudi žaga, ki jo je imel užitar. Posestnik je želel, naj bi se užitarju ukradli gonilni jermeni, da bi potem žaga obstala. Obljubljena nagrada storilcu je bila 300 din. Prav taka nagrada je bila obljubljena v primeru, da bi nagovarjani uničil užitarju komat, češ da stari mož potem ne bi mogel več voziti. Dalje je posestnik nagovarjal nekega domačina, naj bi postal njegov hlev žrtev »hude ure«, da bi dobil zavarovalnico. Požig naj bi bil izvršen za nagrado 1000 din. Poleg omenjenih dveh je tudi razbojnik Hace osumljen umora Hribernikovih.

* **Ljubica ga je izdala.** 55 let stari Franc Rak, rojen v Pureberju pri Nevljah, je še vedno podjeten pri dekletih. Med glavno razpravo proti njemu se je izkazalo, da je imel več ljubic hkratu. A prav to ga je pogubilo. Ena izmed ljubic ga je ovadila, da krađe, ko jo je bil zapustil in si izbral drugo. Tako so prišle vse Rakove tatvine na dan. Mar bi Rak ostal zvest svoji Špeli, pa bi še danes užival svobodo. V tatvinah je bil Rak prav tako podjeten kakor pri dekletih. Kradel je v Zgornjem Kašlju, v Vevčah in v Zelogu. Ko so preiskali njegovo barako, so našli vetrihe, nekaj nakradenega blaga in kar sedem praznih denarnic. Ko so Raka aretirali,

»Ali misliš, da bi mi bil kdo izmed njih pomagal? Kaj? Nihče! Nihče mi ne bi niti tolarja posodil!«

»Posoja samo Berce,« je grenko rekel gostilničar. »Ta je kozel!«

Tedaj je Bukovnikov obraz zalila rdečica in jezen je planil kvišku.

»Ti — Berce — Veš — veš kľofuto ti bom žal!«

»Le daj mu jo! Le daj mu jo!« je navdušen vzkliknil bebec.

Gostilničarjevo debelo telo je drgetalo od razburjenja. »Tako? — Tako? — Kľofuto — kľofuto mi torej ponuja milostni gospod? Tako? Kľofute za vse dobrote, ki sem jih že storil. Prav gospod Bukovnik! Če ne bom imel jutri obresti, do konca leta, pa svojih tisočakov, bo — milostni gospod lahko kľofutal tistega ki ga bo hotel — «

Potem je bilo v izbi spet vse tiho. Šumel je samo papir, ki ga je bebec obdeloval z rokami. Berce je spet stopil k oknu in se zagledal ven. Bukovnik je počasi vstal in prijel za puško. Tako je stopil k gostilničarju.

»Julij,« mu je rekel počasi in premišljeno, »poskusil bom vse, da boš dobil svoj denar. Sam ne vem, kaj danes govorim. Kar šumi mi v glavi — časih sem kakor zmešan. Čuj, ko sem bil prej na polju, sem takole slonel na puški — takole — «

»Pa vendar ni nabita?« je v grozi zavreščal gostilničar in se odmaknil za nekaj korakov.

Bukovnik se je nasmehnil. Takrat je bila nabita — zdaj ni.

Berce ga je gledal z nemirnimi očmi.

»Tu v sobi — tu v izbi ne smeš — odložiti

vendar puško in sedi spet. Pogovorila se bova.«

Podzavestno ga je Bukovnik ubogal. »Koliko imaš, Herman?« je vprašal gostilničar.

»Koliko imam?« Bukovnik se je rezko zasmel. »Lepo se sliši. Še od kresa sem dolžan in čez pet dni mi zapade menica za tri sto tolarjev. Saj — saj ne vem, kaj na storim. Nič več se mi ne posreči, vse mi izpodleti, od nikoder ni denarja. Človek bi znal.«

»Saj imaš vendar še vse žito na skednju. Zakaj ga ne daš omlatiti?«

»Ena, dve, levo — desno, ena, dve, levo — desno!« Bebec je imel na glavi papirnato čako in je korakal po izbi.

»Izgini, Gusti!« je zakričal gostilničar. »Saj s tabo ni mogoče govoriti pametne besede, norec!«

Fant se je spačil. »Lepo toplo je! Nič ni mogoče govoriti. Zunaj je mraz. Ena — dve, desno — levo!« Potem je iznenada utihnil, zagrozil kmetu s pestjo in zakričal:

»Nič ni mogoče govoriti! Mene ne boste ven metali! Hu, mraz je zunaj, zelo mraz!«

Glasno je zatulil, oče pa mu je prijazno rekel: »Lepo sedi v kot, Gusti! Saj lahko ostaneš tu.«

Slabe volje je bil. Saj je pogosto kričal nad svojimi otroki, toda nikoli pred tujimi ljudmi. Bebec je sedel za mizo in še nekaj časa tulil. Časih je pogledal oba moža in jima s pestjo zagrozil. Potem je vzel čako z glave in jo razdril. Na papirju je opazil sliko, ki ga je očitno zanimala, ker je neprestano strmel vanjo, se smejal in včasih zakrullil.

Neki vaščan je stopil v izbo.

»Dober dan Berce! Šilce slivovke! Dober dan. Bukovnik!«

»Dober dan, Hrastar!«

»No, kako je?«

Bukovnik se je posmejal.

»Dobro je! Imenitno! Kako naj pa bo?«

Kmet je prikimal.

»No, saj bogatino Bukovniku ne more slabo iti. Ali ste že slišali? Pri Omejčevem tastu je včeraj ponoči gorelo. Skedenj in kozolec sta mu zgorela.«

»Kaj, pri njem je gorelo?« je rekel gostilničar. »Saj smo videli rdeče nebo. Velik ogenj je moral biti. Kdo pa je zažgal?«

Hrastar je skomignil z rameni in se pomenljivo posmejal.

»Kdo vež No, če je človek dobro zavarovan in poslopja niso več dosti vredna, požar ni več takšna nesreča.«

Bukovnik se je jezno zarežal.

»Prav imaš. Človek si je včasih sam želel, da bi še pri njem pogorelo.«

»Ne pregrešite se!« je rekel Berce.

Hrastar je hlastno pogledal Bukovnika.

»No, pri tebi je poslopje še čisto dobro.«

Bukovnik je skomignil z rameni.

»Dobro? Kaj se pravi dobro. Krpati je zmerom treba. Skednje bi rad na novo pokrtil in hlev za krave tudi ni kaj prida. Stari ljudje niso vedeli, kako je treba za živino zidati. No, in kakor je bilo pri Omejčevem tastu — dosti denarja se dobi od zavarovalnice — in pogorelcu vsakdo rad pomaga. To ni tako slabo.«

»No, vseeno — zdaj pod zimo — Prav prijetno le ni!«

»Kaj govorimo takšne neumnosti!« je rekel

se je skušal izmazati s tem, da je hlinil božjast, a to mu ni tako uspelo. Kaznovan je bil zaradi tatvin že osemkrat. Vseh kazni skupaj pa so našteji v kazenskem listu kar 28. To pot so mu prisodili osem mesecev strogega zapora, državljske pravice pa je izgubil za tri leta.

* **Kri na svatbi.** Nenavaden dogodek se je pripetil v Zgornjem Dupleku ob priliki poroke 23letnega posestnikovega sina Karla Postraka. Sredi najlepšega razpoloženja na gostiji se je vnel iz nepojasnjenega vzroka preprič med mladim ženinom in njegovim bratom Jernejem. Svatje so si sicer prizadevali, da bi pomirili brata, pa se jim ni posrečilo. V navalu razburjenosti je Jernej Postrak navalil z nožem na brata in ga ranil v hrbet. Mladi ženin se je ves oblit s krvjo zrušil na tla in obležal nezavesten. Karla Postraka so nemudno prepeljali v splošno bolnišnico, kjer so mu rešili življenje.

* **Zločinsko početje izsiljevalca.** V ljubljanske sodne zapore so privedli 25letnega Franca Legoviča, ki je doma iz Trsta. Aretirali so ga zaradi drznega izsiljevanja. Oglašil se je namreč pri nekem bogatem trgovcu na Dolenjskem in zahteval, naj mu omogoči preselitev iz Ljubljane v Dalmacijo. Trgovcu mu je pomoč odklonil. Prav tako njegov sin. Pred odhodom pa je Legovič zagrozil, da bo storil druge korake, da pride do denarja. Nato so trgovčevi prijaviteli izsiljevalca, ki so ga orožniki prijeli. To je bil že drugi Legovičev obisk pri omenjeni ugledni družini. Prvič se je pojavil pri njih l. 1934. ob času, ko sina ni bilo doma. Stopil je pred očeta in začel praviti, kako ga je njegov sin izvabil na kriva pota, ga zlorabljal in celo okužil. Zahteval je nekaj tisoč dinarjev. Domači so bili zbegani. Vsiljivemu tujcu so izročili nekaj tisočakov in Legovič je jadrno izginil. Obupani starši so potem odhiteli k sinu, ki je bil seveda docela nedolžen. Da je razkrinkal drznega izsiljevalca, je prijavil dogodek oblastvom. Ljubljanska policija je tedaj drznega izsiljevalca aretirala in izročila sodišču. Legovič je bil nato obsojen zaradi obrekovanja in izsiljevanja na 14 mesecev zapora. Kakor dokazujejo prijave, je tudi drugod poizkušal na podoben način izsiljevati denar. Policija ima sled še za nekim Legovičevim pomagačem.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovniško izvršeno prošnjo sta iz-

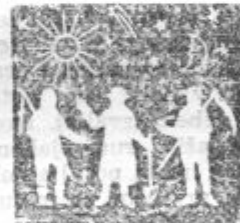
gubljeni čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Matistrova ulica št. 14), ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

* **Pobegli kaznjene prijet.** Vlomilec A. Slokan iz Zerovincev pri Ljutomeru, ki je obsojen na 11 let robije odsluževal kazen v Lepoglavu, je ob koncu oktobra že drugič pobegnil iz ječe. Te dni so ga orožniki prijeli pri Alojziji Heričevi v Sovjaku, sestri njegovega pajdaša Herica Franceta. Slokan je bil izročen spet kaznilniški upravi v Lepoglavu.

* **Cigani vlomilci.** Orožniki že dalje časa zalezujejo 20letnega cigana Stanka Hudorovca iz Podzemlja v Beli krajini, ki je bil zaradi raznih vlomov obsojen na daljši zapor, pa je pobegnil. Hudorovec se je po pobegu nekaj časa potepal po ljubljanski okolici. Kmalu je prišel v stike z drugimi člani ciganske družine Hudorovcev, s katerimi vred je kradel po kamniškem in litijskem okraju, dokler se mu niso zazdeli ti kraji prenevarni. Zadnji čas se je Stanko Hudorovec umaknil proti Kočevju, kjer se je skrivaj po manjših vaseh in gozdovih. Z njim so še cigani Albin, Milan in Anton Hudorovac, ki so postali prava nadlega za kočevske vasi. V zadnjem času so vlomili v hišo posestnika Janeza Majerla na Griču pri Črnomlju in odnesli nekaj obleke ter za okrog 700 din živeža. Iz zidanice posestnika Janeza Banovca so ukradli te dni 650 litrov vina. V eni zadnjih noči so se cigani pojavili v Planini nad Črnomljem ter odnesli posestniku Janezu Smuku za 3800 din razne obleke, čevlje in drugih predmetov. Cigani so se pritepli tudi v dolino in izvršili več vlomov v okolici Semiča. V Vinjem vrhu so vlomili v hišo posestnice Marije Novakove in odnesli nekaj pijače ter tri ženske obleke. V Vapčji vasi so ponoči vdrli v hišo posestnika Josipa Šlavma ter mu ukradli zalogo jestvin in poljskih pridelkov.

* **Na stroge kazni obsojeni tatovi.** Pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti se je te dni zagovarjal dolga vrsta tatov, ki so na najrazličnejši način opravljali svojo tatinsko obrt. Franc Kociš iz Dolnje Lendave se je za-

tolikokrat zagovarjal pred sodiščem zaradi raznih tatvin, da niti sam ne ve več, kolikokrat. S svojimi nepoštenimi dejanji pa ni prenehal, ampak je z veliko vnemo kradel še naprej. Razen tatvin je izvršil tudi druga kazniva dejanja. Na Julijano in Franca Kozjana je navalil s sekuro, ker sta mu grozila, da ga bosta ovadila zaradi tatvin. Mali senat mu je prisodil tri mesece in 15 dni strogega zapora in izgubo častnih pravic za dobo enega leta. — Pozimi je bilo v Ljutomeru in okolici izvršenih izredno mnogo drznih tatvin, katerih sta bila osumljena posestnikov sin Ivan Serec in njegov tovariš, ki je zaslužil nevarnost in pobegnil, da ga oblastva še do danes niso mogla izslediti. Pred sodiščem je Serec zanikal vse tatvine razen vlomoma v Čerčovo trgovino v Ljutomeru. Ker za udeležbo pri ostalih tatvinah ni bilo dovolj dokazov, ga je sodišče obsodilo samo zaradi vlomoma v Čerčovo trgovino na eno leto in šest mesecev robije ter na izgubo častnih pravic za dobo treh let. Vendel Hardi iz Dolnje Lendave je bil zaradi vlomoma v mesnico Franca Boharja obsojen na dva in pol meseca strogega zapora. — Na zadnjih sejnih v Murski Soboti in v okolici je bilo izvršenih več tatvin, ki so jih zagrešili drzni žeparji. Orožniki so prijeli precej tatov, med katerimi je bil tudi Franc Hršak iz Krapine. Izkazal se je kot posebno drzen žepar, ki je na sejmu v Murski Soboti 16. oktobra izpraznil štiri žepe, kar mu je prineslo 400 din čistega dobička. Ker tudi iz prejšnjih časov ni bil dobro zapisan pri oblastvih, je bil obsojen na strogo kazen enega leta in osem mesecev robije in izgubo častnih pravic za dobo treh let. — Franc Kovačič iz Negove in Anton Perko iz Trdkove sta se dogovorila, da si bosta zagotovila lahek vir dohodkov. Napotila sta se v Slovenske gorice, kjer sta kradla po hišah in trgovinah ure, cigarete, čevlje, robce in drugo. Kovačič je bil obsojen na sedem. Perko pa na tri mesece strogega zapora.

VELIKA
BLASNIKOVA
PRATIKA
je izšla
1940

Bukovnik in pogledal skozi okno. »Jaz mu ne mislim prav nič očitati —«

Potem je pogovor preskočil na nekaj drugega. Še več gostov je prišlo in debeli gostilničar je moral neprestano hoditi s šilci žganja od točilne mize k stolom.

Največ pa je pil Bukovnik.

Njegova žena je ležala sama doma in bolna je bila. Popoldne, ko se je njen fant vrnil, je imela po dolgih tednih prvo srečno uro. Janeza, ki je prišel s Henrikom, je z nekim naročilom poslala v sosedno vas. Preveč nemiren se ji je zdel in razen tega je hotela imeti sama svojega sina.

Zmerom je bila taso sama. Kvečjemu, da je prišel časih njen oče z vasi in jo obiskal. Moža je le redkokdaj videla, in kadar je prišel, zmerom je bila slabe volje. In s hčerko Lenko tudi ni bilo nič. Zmerom je samo silila ven in ven.

Tako je bila tiha žena prepuščena sama sebi. Tedaj so jo začele obhajati tako temne misli! Bolna je bila, zmerom bolna, nikoli ni smela upati, da se bo čisto pozdravila, brez moči je morala gledati, kako je možu počasi uhajalo posestvo iz rok in kako bosta otroka kmalu brez doma. Takšna je bila njena usoda.

Toda mučenice ne tarnajo in če jih kdo vpraša, kako jim je, se smehljajo. In tudi v najbolj žalostnem življenju mora biti nekaj lepega in svetlega.

Lepo in svetlo v njenem življenju je bil Henrik. Iz vsega srca jo je imel rad in vsak tretji dan ji je poslal pismo. In ko je v tih noči trpela in bedela, je tudi njena plašna duša iskala dom. Skozi noč je hitelo njeno hrepenenje čez gore, čez šumeče gozdove do

velikega svetlega mesta, kjer vso noč ne ugasnejo svetle luči, kjer polje življenje na cestah in ulicah in kjer spi v samotni sobici utrujen deček, ki mu je bila poslednja misel ona, njegova mati. Ob topleni in čistemu srcu tega otroka je utihnilo trpljenje gospe Ane, — kajti tam je bil njen dom.

In danes se ji je ta dom približal, danes je prišel čisto k njej.

Kako lepi sta bili tiste dve uri, kakor bi bilo zunaj zlato solnce in kakor bi bile blede krizanteme na vrtu same rože. O svojih skrbeh in svojem trpljenju mu je le malo govorila, skoraj nič. Ni si hotela pokvariti te sreče, ki jo je že tako dolgo čakala. Tudi nič bolečega ni čutila. Čisto zdrava in srečna je bila.

Toda potem se je Janez vrnil. Danes se je zelo podvival. Tedaj je sama rekla Henriku, naj gre še malo z Janezom pred hišo. Da bi vsaj počivala.

Tako je bila spet sama. Toda tihi smehljaj na njenem obrazu je ostal. Lenka je prišla in prinesla luč. V naglici je poljubila mater in spet odšla.

Tako tiho je bilo! Slišalo se je, kako je svetilka prasketala. Jazbečar Jakec je ves premrl prišel s polja in se je danes sprijaznil celo z mačko, da je le smel ležati z njo pri peči.

Ura je odbila sedmo. Tedaj so se zunaj škripaje odprla vrtna vrata in težki, negotovi koraki so se začuli z dvorišča. To je bil njen mož. Prisluhnila je. Koraki so se izgubili in niso prišli v hišo.

Šele čez kakšne četrt ure je stopil v njeno sobo. Obesil je čepico na vrata in se zmeden ozrl.

»Kje je Henrik?«

»Malo je zunaj pri oskrbnikovich.«

»Tako? Pri oskrbnikovich? Ali spada tja? Ali je tam doma? Oskrbnik mu je več kakor jaz — kaj?«

Žena se je obrnila stran.

»Tako? Tako?«

»Tako? Tako?« — No, to bi si — prav želel.«

Tedaj so se že hišna vrata odprla in Henrik je prišel. Janez ga je spremljal. Ko pa je videl, da je »gospod' v izbi, je rajši ostal kar v veži in dejal prijatelju, da ga bo počakal.

★

»Dober večer, oče!«

»No, ali si nazadnje le prišel?«

»Malo sem bil pri Rogljevih, ker te še ni bilo doma.«

»Ker — ker me še ni bilo doma — Ali mar ne smem iti tja, kamor bi hotel?«

»Herman, prosim te —«

Deček je ves pobit in žalosten sedel za mizo.

Oče je stopil k njemu, mu položil roko na ramo in jo stresel. Potem je dejal s hripavim glasom:

»No, ali si že slišal veliko novico?« da smo — toliko kakor pri kraju.«

»Oče!«

»Herman, prosim te!«

»Kaj kričiš? Čez nekaj mesecev bodo že vse stare babe vedele, da bomo morali iti beračit. Takrat bodo že vrabci na strehi čivkali.«

Otrok je uprl oči v očeta. Zgrozil se je in vzdrltel.

(Delje)

Zenski vestnik

Za kuhinjo

Bržola s krompirjem. Bržolo dobro potolci in osoli. V kozi razbela mast in prepraži tri drobno zrezane čebule. Na čebulo položi bržolo in jo hitro opeci po obeh straneh. Nato prilij malo vode in duši dalje. Ko je meso že na pol mehko, dodaj na tenke plošče narezanega krompirja, prilij še malo vode, žlico paradižnikove mezge, malo zelenega sesekljane peteršilja in ščepec sladke paprike. Vse skupaj duši približno še tri četrt ure, da se krompir zmehča. Daš s solato za večerjo na mizo.

Špinača na italijanski način. Špinačo dobro operi, odstrani vsa stebelca in pristavi v slan krop. Ko je špinača kuhana, a ne premeško, jo ocedi, polij z mrzlo vodo, malo otisni in na debelo zreži. V kozi segrej olje in prepraži drobno stlačen strok česna, stresi špinačo na olje in jo duši četrt ure. Po potrebi prilij žlico ali dve vode. Špinačo malo popopraj in daj z govejim mesom na mizo.

Čokoladni medeni kolački. Četrť kile medu prevri, nato pa pusti, da se shladi. 15 gramov potaše razmoči v čašici žganja. Na desko stresi pol kile moke, na sredini napravi v moko jamico, zlij noter potašo, 12 dek naribanje čokolade, žlico sirovega masla, dve žlici mleka, četrt kile zmletih orehov, četrt žličice stolčnega ingverja in naribano lupinico od pol limone. Prilij še med in umesi v testo. Testo dobro umesi. Testo pusti nato štiri dni v topli kuhinji pokrito. Le vsak dan ga enkrat premesiš. Peti dan testo spet premesi, oblikuj v dolg in tenek svalk, zreži za oreh velike koščke, oblikuj z roko okrogle krogljice, ki jih na sredini malo potlači, pomaži s sladkorno vodo in v sredino položi po en lešnik ali četrt oreha. Kolače zloži na pomazano pekačo precej vsaksebi in jih peci v ne prevroči pečici.

Čajni kolački. Vzemi 28 dek moke, 10 dek sirovega masla, šest žlic mrzlega mleka, en rumenjaki, malo soli in zavitek pecilnega praška. Vse skupaj umesi v bolj trdo testo. Umešeno testo bolj na debelo izvaljaj, izreži poljubne oblike, namaži z rumenjacom, zloži na pomazano pekačo in jih posuj s stolčeno kumno ter jih peci približno 10 minut.

Pecivo k čajni ali vinu. Mešaj, da narase, šest rumenjakov, šest žlic sladkorja v prahu in 18 dek sirovega masla. Nato dodaj šest zvrhanih žlic moke, 10 dek zrezanih orehov ali mandeljnov, 10 dek rozin in sok in naribano lupinico ene limone. Vse skupaj dobro zmešaj in nazadnje primešaj še sneg šestih beljakov. Ozko in dolgo pekačo pomaži s sirovim maslom, noter zlij testo, razravnaj in počasi peci v neprevroči pečici. Ko je pečeno in se je že malo shladilo, zvrni na desko, posuj s sladkorjem v prahu in pusti, da se popolnoma shladi. Kadar hočeš dati na mizo, zreži na tenke kose. Lahko pa zrežeš takoj na tenke kose in na vroči plošči štedilnika opeci. To pecivo se zelo dolgo drži, ne da bi se pokvarilo. Le hraniti ga moraš v zaprti škatli in na suhem.

Sadne rezine. Četrť kile olupljenih in zribanih jabolk daš v posodo in skodelico vode ter pristavi, da počasi zavre. Ko so jabolka že napol kuhana, dodaj pol kile sladkorja in kuhaj dalje, vedno mešaje, da se prav gosto skuha. Kuhana jabolka odstavi, in ko se shladi, primešaj 10 dek zmletih orehov ali mandeljnov in naribano lupinico in sok ene limone. Zmes namaži za prst na debelo na oblat, položi drug oblat na vrh, čez položi ravno deskico, na deskico pa likalnik ali kak drug primerno težak predmet. Drugi dan zreži na tenke rezine. — Ker je vsako pecivo okusnejše, če je pripravljeno nekaj dni poprej, posebno medenjaki, zato prinašamo že zdaj nekaj dobrih receptov za božično pecivo.

Praktični nasveti

Morsko sol lahko zdrobiš, če jo daš malo sušit, potem streseš na desko in z valcem za rezance zdrobiš.

Ako hočeš beljake stolči v trd sneg, kar je glavno pri pecivu, tedaj beljake malo osoli, preden pričneš tolči.

Stepena jajca so okusnejša, če dodaš malo naribanega bohinjkega sira. Jajca, pečena na oko, peci, vedno pokrita, pa bodo imela boljši okus.

Bržolo ali biftek peci vedno na vroči masti, in ko je opečena po obeh straneh, tedaj jo zabeli z razbeljenim sirovim maslom. Za bolnika vzemi namesto masti rajši olje.

Da ribo hitro in lahko očistiš lusk, jo vtakni za eno sekundo v vrelo vodo. Tudi kožice iz jeter ali možganov se dajo laže odstraniti, če vtakneš jetra ali možgane v krop.

Mesena klobasa se ne bo tako upekla in tudi počila ne bo, če jo pred pečenjem vtakneš v krop, potem obrišeš in daš na mast.

Valjanci in sploh testo od krompirja bo vse bolj rahlo, če testu primešamo malo drobtin in zato manj moke.

Kadar pripravljajš kakao, tedaj zmešaj kakao najprej s sladkorjem in potem dodaj samo malo vode, da kakao najprej zmešaš v gosto kašo. Sele nato prilij malo mleka ali vode in zakuhaj v vrelo mleko. Kakao moraš dobro razmešati, preden ga zakuhaš, da ne bodo ostale kepice.

Predn daš mleko v posodo in kuhati, splahni posodo z mrzlo vodo, pa se mleko ne bo prišlo posode in tudi pripalilo se ne bo.

Suho sadje in zelenjava se prej skuha, če ju namočiš zvečer in potem drugi dan daš kuhati.

Da so makaroni res okusni, jih skuhaj tik preden jih daš na mizo. Makarone skuhaj, ocedi, polij z mrzlo vodo, stresi na vročo mast in jih samo toliko na masti poduši, da se spet dobro segrejejo. Prestani makaroni postanejo trdi.

Odločilna vojna se bo baje začela maja

Angleški časopis »New Statesman and Nation« pravi, da je imela nemška vojska načrt, po katerem bi bila morala vdreti v Holandsko prav v oni noči, ko je belgijski kralj Leopold tako nenadno odpotoval v Haag na obisk k holandski kraljici Viljemini. Povod za obisk je bilo dejstvo, da je neka zelo visoka nemška osebnost obiskala kralja Leopolda in želela izvedeti, kakšno stališče bi zavzel kralj do nemškega vpada v Holandsko.

Zdaj pa je načrt nemškega vrhovnega poveljstva po pisanju omenjenega časopisa, da ostane nemška vojska na kopnem do pomladi v obrambi, medtem pa nadaljuje vojno na morju. Posebni letalski napadi doslej še niso v načrtu. Okoli 1. maja naj bi se potem začel velik napad na Anglijo in Francijo. Do tedaj bi Nemčija pripravila najboljša letala, nakopičila zadostne zaloge bencina in končala urjenje nemške vojske. Že ob začetku

vojne so Nemci baje začeli graditi velikanško število podmornic. Ciljujoči nemški vojaški veljaki mislijo, kakor trdi omenjeni časopis, da bi bila velika splošna ofenziva proti Angliji, ki bi se začela v maju, do srede julija končana. Nemčija seveda računa na poraz Anglije, a Anglija nasprotno trdi, da o zmagi Nemčije ni govora.

Čas do pomladi bo Nemčija porabila po pisanju angleškega časopisa za to, da uredi do tedaj odnošaje do Rusije in vse Vzhodne Evrope. Židje naj bi bili naseljeni v posebni pokrajini (židovskem rezervatu) na Poljskem in vsak odpor na Poljskem in Češkem naj bi bil zlomljen. Nemčija se zaveda, da bi ji mogli postati Čehi in Poljaki nevarni, če bi vojna predolgo časa trajala. Nemški načrt gre za tem, da stre nacionalnega duha obeh teh narodov, preden se vojna resno začne.

Na Aljaski imajo škrlaten led in rdeč sneg

Na svetu so rastline, ki rasejo tudi v ledu. Zadnje čase se je podrobneje pečal s temi rastlinami neki madžarski učenjak, ki je dehal na Aljaski. Ko je potoval po ledeniku Kolumbiji, ki je eden izmed največjih na Aljaski, je takoj obrnil njegovo pozornost na naš pojav, ki ga lahko opazujemo navadno samo na obmorskih ledenikih. Površino ledu je pokrivala na več kvadratnih kilometrov naokrog škrlatno rjava morska trava, ki ji pravijo domačini ledena roža. Vzrok tega čudnega pojava je velikanska množina drobne morske trave, značilne rastline na stalnih ledenikih. Razen na ledu uspeva ta trava dobro samo še na snegu.

Drug zanimiv pojav na Aljaski je b. . . . . sneg, zlasti rdeč. Nad Valdezom pri Thompsonovem prelazu žare snežna polja v rdečkasti barvi že od začetka avgusta. Sneg ni rdeč samo na površju, temveč sega rdeča barva včasih 60 cm globoko. To čudno barvo snega povzročajo nešteti milijoni mikroorganizmov (drobčkanih bitij). Sneg na Thompsonovem prelazu se zdi človeku, kakor bi bil posut s papriko. Omenjeni mikroorganizmi imajo v sebi namreč rdeče barvilo. O življenju teh mikroorganizmov učenjaki še ne vedo mnogo. Znano je le toliko, da so nekje na meji med živalskim in rastlinskim svetom.

Številka 400 je pomembna v življenju Adolfa Hitlerja

Na Dunaju je leta 1936., torej precej časa pred priključitvijo Avstrije k Nemčiji, izšla knjižica z naslovom »Stoletje vedevalcev«. Pisec te knjižice navaja imena najslavnejših evropskih zvezdogledov. V nekem poglavju te knjižice, ki mu je dal naslov »Številka 400 v življenju Adolfa Hitlerja«, navaja čudovito prerokbo, ki jo je izrekel Erik Jan Hanuš, sloviti »prerok vseh prerokov«, o Hitlerju, preden je ta prišel v Nemčijo na krmilo. Hanuš je po rodu Čeh in je bival dolgo časa v Berlinu. Nanj se je obrnil kancelar Hitler leta 1933., naj mu prero-

kuje bodočnost Nemčije. Odgovoril je Hitlerju med drugim tudi to, da bo v njegovem življenju igrala veliko vlogo številka 400. Hitlerjeva slava se je začela tedaj, ko je postal voditelj stranke, to je bilo v tretjem tromesečju leta 1922., ko je štel natančno 400 mesecev (33 let in štiri mesece). Pri puču v novembru leta 1923. je bil prijat in obsojen na pet let ječe. Bil pa je pomiloščen. V zaporu je bil vsega skupaj 400 dni. Ko so ga spustili na svobodo, se je lotil preosnove narodnosocialistične stranke in je začel izhajati njegov list »Völkischer Beobachter«. To

je bilo 1. maja 1. 1925. Od tega dne pa do takrat, ko je v Nemčiji prevzel vso oblast v svoje roke, je poteklo spet natančno 400 tednov. Od tistega časa (1. 1933.) naprej je Hanuš napovedal, da bo Hitlerjevo delo končano v 400 tednih. Ta rok bo potekel okoli

1. oktobra 1. 1940. Hanuš je tudi prerokoval, da bo nastala v tem času vojna, ki se bo končala v 400 dneh, torej nekako v istem času, ko bo Hitlerjevo delo končano.

No, 1. oktobra prihodnjega leta bomo videli, ali je Hanuš dober prerok ali ne.

Rženi kruh je zdravilen za trganje v kolkih

Med neprijetne spremljevalce hladnega vlažnega vremena spada trganje v kolkih (ishias), ki ostane pogosto kot posledica navadnega nahoda in hripe ter povzroča, da napadenec potem vso zimo ne ozdravi. Ker je smatrati to trganje (ishias) za vnetje živcev na nogi, so že dolgo sumili, da gre pri tem za pomanjkanje vitamina B, kajti s poskusi se je pokazalo, da se takšna vnetja pojavljajo, če je premalo tega vitamina, in da se da marsikatero živčno vnetje ozdraviti z dovajanjem vitamina B.

Pri tem ima neko vlogo često tudi zmanjšano uživanje hrane, kadar ima človek vročico. Bolniki tedaj po nepotrebnem dajejo prednost tako zvani lahki hrani. Nevarnost za ishias je namreč vedno takrat večja, ka-

dar je potreba telesa po vitaminu B velika, kar se dogaja zlasti v primeru obolenj. Ta nevarnost obstoji sploh vedno, če dobiva telo manj kakor eno tisočinko grama tega vitamina dnevno vase.

Telesu pa ta vitamin tudi v zimskih mesecih lahko vedno dovajamo v zadostni količini, in sicer v obliki rženega kruha. 300 gramov rženega kruha na dan zadostuje za osebo. Ljudje, ki so v prejšnjih zimah trpeli zavočno trganje v kolkih, naj zdaj torej poskrbe, da bodo imeli v zimskem času dovolj vitamina B v svoji hrani. Posebno mnogo je vitaminov v takšnem rženem kruhu, ki je pečen iz moke, v kateri ostane mnogo otrobov.

ko je Hodnik sedel zadaj. Ko so prevozili komaj nekaj sto metrov, so prispeli pri Lapotčevi trgovini do podvoza. Nad cesto je betoniran most, po katerem teče železnica. Ta most pa je nenavadno nizek, da mora skoraj vsak voznik, ki ima svoje vozilo naloženo bolj visoko, prelagati, ako hoče naprej. Hodnik je na avtomobilu sedel tako, da je gledal nazaj in zaradi tega ni opazil grozeče nevarnosti. Zato se je zgodila strašna nesreča: betoniran most je nesrečniku Hodniku odbil glavo.

Šofer, ki je nesrečo zaslužil, je vozilo takoj ustavil. Ko je izstopil iz avtomobila, se mu je nudil strašen prizor: glava ponesrečenca je ležala na cesti, medtem ko je bilo truplo še na avtomobilu.

Na mah se je zbralo na kraju nesreče mnogo ljudi, ki so pomilovali nesrečno vdovo in otroke ponesrečenega Hodnika. Na lice mesta je prispela iz Sevnice tudi sodna komisija, ki je ugotovila dejansko stanje.

Mrtvega Hodnika so prepeljali na dom, kjer so ga položili na mrtvaški oder. Pokopali so ga v torek. Bodi mu blag spomin!

Dva nevarna požara v Prekmurju

Murska Sobota, novembra
Te dni bi bila velika stavba Nabavljalne zadruge za državne nameštence kmalu postala žrtev ognja z vso zalogo živil in drugega blaga. Ogorek, ki je zvečer, ko so zaprli trgovino, padel iz peči, je zanetil ogenj, ki se je počasi širil po tleh in prešel na prodajno mizo. Tla so bila namazana z oljem, zato se je razvil v trgovini smrdeč dim, ki je napolnil vso sobo in pokvaril del živil. Od vročine so razpokali kozarci za vlaganje, volna se je pokvarila, milo in čokolada sta se raztopila, dežnikom pa so se izravnale kljuke. K sreči je prej zmanjkalo kisika, preden je ogenj prišel do okna, kjer bi lahko počila šipa in bi ogenj dobil duška, da bi se razvil v uničujoč požar.

Ogenj je prvi opazil poslovodja, ko je zjutraj odprl trgovino, pa ga je dim vrgel nazaj. Brž je skočil v trgovino in pogasil še tleči pult. Škodo so ocenili na 20.000 din, ki jo je banka »Slavija«, pri kateri je bila zaloga zavarovana, tudi priznala.

Velik požar so imeli tudi v Rakičanu. Na rakičanskem veleposestvu so se vneli veliki hlevi in zgoreli do tal. Hlevi so bili vzorno urejeni za gojenje plemenske živine in svinje. V hlevih je bilo v času požara 29 glav goveje živine.

Ogenj je nastal v svinjski kuhinji. Iskra iz ognjišča je sanetila turščične štoka, ki so

dali dovolj plamena, da se je ogenj razširil še naprej v podstrešje, kjer je bila velikanška zaloga sena. Iz hlevov so pravočasno rešili živino in iz svinjakov svinje, drugo pa so morali prepustiti uničenju, ker za gašenje ni bilo dovolj vode v bližini. Škoda je z zavarovalnico le delno poravnana.

Smrt pod vlakom

Poljčane, decembra
Te dni so ob številni udeležbi občinstva položili k večnemu počitku ponesrečenega družinskega očeta štirih otrok, železničarskega kretnika Valentina Prešerna.

Rajnkega Prešerna je v petek zvečer po nesrečnem naključju povozil vlak, ko je bil hotel čez tire na drugo stran po cigarete v v trafiko na poljčanski postaji. Rajnki je že večkrat prej napravil tako pot, tokrat pa je najbrž bil zamišljen, da ni opazil prihajajočega vlaka.

Ponesrečenec je štel 51 let. Po rodu je bil iz Dolgega vrha pri Poljčanah, kjer je nastopil službo železničarja. Razen v Poljčanah je služboval nekaj let tudi na Pesnici. S svojo ženo Uršulo je živel v srečni zakonski zvezi 19 let. Razen užalostene žene zapušča še štiri dobro vzgojene neposkrbljene otroke, ki neotolaženi objokujejo smrt svojega dobrega očeta. Splošno priljubljeni pokojnik je bil v službi nad vse vesten. Vsi njegovi z vnemo delujejo pri tukajšnjem Sokolu.

Na pokopališču se je poslovila od dragega pokojnika ogromna množica ljudstva. Ob odprtem grobu mu je spregovoril v slovo postaini načelnik g. Heric. Pokojniku blag spomin preostalim naše sozalie!

Za smeh in kratek čas

V SOLI

Učitelj: »Zdaj ti bom povedal nekaj besed, Jurček, in ti mi boš razložil, ali so v ednini, dvojnini ali množini. Vzemimo hlače.«

Jurček (tuhta in tuhta, naposled pa reče): »Hlače so spodaj v dvojnini, zgoraj pa v ednini.«

Mihec: »Čarovnik!«

PREPOZNO

Jaka: »Kdaj si spoznal svojo ženo in jo vzljubil?«

Miha: »Ne, najprej sem jo vzljubil, spoznal pa sem jo, ko je bilo že prepozno...«

NAVADE PRI OBLAČENJU

Učiteljica razlaga v šoli šege in navade pri oblačenju: »Tako je na primer nevesta pri poroki zmerom oblečena v belo obleko, kar pomeni veselje...«

Tedaj se oglasi Micika v zadni klopi: »Zakaj pa je ženin zmerom črna oblečen?«

PRAKTIČNA ŽENA

Špela: »Včeraj sem zasačila svojega moža, da je poljubil služkinjo. Veš, za kazen mi je moral mož takoj kupiti nov plašč.«

Jera: »Služkinjo si seveda takoj nagnala.«

Špela: »Kaj še! Potrebujem namreč še nov klobuk...«

NOVOST! SAMO DIN 49.50

Št. 62.300 Anker-ura prvi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okvir s plameno garancije

Din 49.50

Štev. 62.301 leta 9 cvetljenimi kazalcji in številnic

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje na stonj in poštne preste

H. Suttner
Ljubljana 6
lastna, protokolirana tovarna ul. v Švicah

Naši na tujem

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, novembra

V Chicagu je avto do smrti povozil Lovrenca Kavčiča. Stel je 64 let. Doma je bil iz Jamnika na Gorenjskem. V Ameriki je bival 28 let. V Sygau je povozil avto Franca Klemenčiča, starega 53 let in rojenega na Zirovskem vrhu pri Kranju. V Chicagu je pa avto do smrti povozil 37letnega Janeza Zajca. V Chisholmu je postal žrtev avtomobilske nesreče Janez Tomažin, star 60 let.

V Clevelandu sta umrla Franc Grebenc, star 64 let, doma iz Dolenjega Karteljevega pri Mirni peči in Jera Zakrajšek-Jamnikova, rojena Pirnatova stara 55 let, doma iz Sapa pri Šmarju na Dolenjskem.

V Jolietu je umrl Marko Nemanič, star 76 let, doma iz Bele krajine. Dalje so umrli: v Flintu Jože Agnič, star 74 let, doma iz Črnomlja, v Moon Runu Franc Močnik, star 56 let, doma iz Kolovrata pri Litiji, v Tire Hillu Helena Puntarjeva, stara 50 let, doma iz Rajhenburga, v Thomasu Marija Vertinkova, stara 64 let, doma iz Smartna ob Paki, v Yaleu Jože Demšar, star 62 let, doma iz Dobrave nad Škofjo Loko, v Streatoru Marija Setinova, v Crossu Ana Dolenčeva, stara 63 let, doma iz St. Vida nad Ljubljano, v Sheyboganu Jakob Urbas, v Grand Junctionu Janez Skala, doma iz Podzemlja, v Rock Springsu Jože Šuster, star 61 let, doma iz Ostrega vrha v Selški dolini in na farmi blizu Montevidea vipavski rojak Jože Furlan.

Popotnikova torba

Železniški most mu je odtrgal glavo

Blanca, decembra

Vsa Blanca z okolico živi pod vtiskom prometne nesreče, ki se je pripetila v nedeljo. Šestdesetletni Hodnik Jože je pred nekaj meseci prodal svoje posestvo na Blanci in si kupil drugo v Dolu pri Hrastniku. Minilo nedeljo se je nameraval preseliti na svoj novi dom. V Krškem pri Jesenku si je naročil tovorni avto, na katerega so naložili pohištvo, živež in druge premičnine. Spredej v kabini sta sedela šofer in Hodnikova žena, medtem

RADIO LJUBLJANA

od 10. do 17. decembra

Nedelja, 10. decembra: 8.00: Jutrnji pozdrav. 8.05: Instrumentalni dueti: klavir in harmonij. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Debussy: Nokturni (plošče). 9.45: Verski govor (dr. Ciril Potočnik). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.15: Kvartet Fantje na vasi. 12.00: Tamburine in mandoline (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Nedeljski koncert radijskega orkestra. 17.00: Veselo popoldne za lovske družbe: Dovtipi, prizori, pesmi in glasba (sodelovali bodo Svetozar Banovec, Stanko Avgust, radijski orkester in člani radijske igralske družine). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Predavanje inspekcije državne obrambe. 19.40: Objave. 20.00: Po domače (plošče). 20.30: Verdijev večer (sodelovali bodo Sonja Ivančičeva, Ado Darian in radijski orkester; dirigent Šijanec). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Beethoven: Kreutzerjeva sonata (plošče).

Ponedeljek, 11. decembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Zakaj veseli bi ne peli (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Poročila. 18.00: Zdravstvo mladostne dobe: Zdravo spolno življenje (dr. Anton Breclij). 18.20: Messager: Dva goloba (plošče). 18.40: Blaž Potočnik — ob 140letnici rojstva (Viktor Steska). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Zveza Slovenije z morjem (Viktor Pirnat). 19.40: Objave. 19.50: Več manire — brez zamere (Fran Govekar). 20.30: Koncert radijskega orkestra (solist prof. Čenda Sedlbauer — violončelo; dirigent Šijanec). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Citraški dueti (Skok in Kosi).

Torek, 12. decembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 11.00: Šolska ura: Smučarsko kramljanje (Janko Sicherl). 12.00: Po daljnih deželah (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Koncert radijskega orkestra. 14.00: Poročila. 18.00: Veseli zvoki (pel bo deklinski zbor »Vigred« in igral radijski orkester; dirigent Šijanec). 18.40: Čudežnost stvarstva (Fran Terseglav). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Življenje v starih kolonijah na Balkanu. 19.40: Objave. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Iz starih operet (plošče). 20.20: Scribe: Kozarec vode, komedija (člani narodnega gledališča v Ljubljani). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: V oddih (radijski orkester).

Sreda, 13. decembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Veseli češki godci in peveci (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Klavirski koncert (Silva Hrašovčeva). 14.00: Poročila. 18.00: Mladinska ura: a) Slovenski literarni zemljevid (prof. Fran Vodnik). b) Kaj pravita znanost in tehnika (prof. Adlešič). 18.40: O štajerskih gradovih (Leon Pettauer). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Organizacija našega narodnega gospodarstva in socialnih organizacij (Emil Galijan). 19.40: Objave. 19.50: Fotografiranje v naravnih barvah (prof. Franc Bajd). 20.00: Koncert zbora »Glasbene Matice«. 20.45: Operni odlomki (plošče). 21.15: Cimermanov kvartet. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Pesmi in napevi iz zvočnih filmov (plošče).

Četrtek, 14. decembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Pisan orkestralni koncert (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski šramel. 14.00: Poročila. 18.00: Pester spored radijskega orkestra. 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Ministrstvo za telesno vzgojo naroda. 19.40: Objave. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Reproduci-

ran koncert simfonične glasbe. 21.15: Ruski sekstet. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester).

Petek, 15. decembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 11.00: Šolska ura: Moji mali učenci in učenke v Črni reki v vardarski banovini (Miroslav Demšar). 12.00: V narodni zarji (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Poročila. 18.00: Ženska ura: Gospodinja pred božičnimi prazniki (Ivanka Simoničeva). 18.20: Francoski operni spevi (plošče). 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Nikola Mašič, veliki slikar (dr. Djuro Dimović iz Beograda). 19.40: Objave. 19.50: Božič v planinah (Janez Kveder). 20.00: Ob 90letnici smrti Chopina. 21.00: Koncert opernih napevov (radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Ruske narodne (plošče).

Sobota, 16. decembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Plošče brez napovedi. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Plošče brez napovedi. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura: a) dr. Magajna: Racko in Lija, 11. branje (bral bo avtor sam). b) Ciciban (članice narodnega gledališča). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Marijo nosijo (Kunstelj Franc). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Beli sport v slovenskih planinah (Janez Gregorin). 19.40: Objave. 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: »Sveti Birokracij« (vesele in žalostne iz življenja Jake Smodlake in njegovih; napisal Joža Vomberger). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester

Zanimivosti

× **Cene v trgovini pod roko v Nemčiji.** »Neue Zürcher Zeitung« je objavila nekaj zanimivih podatkov o cenah življenjskih potrebščin v Nemčiji. List pravi, da se je zavoljo živilskih kart uveljavila trgovina pod roko, v kateri je doseglo blago že silno visoke cene. Tako je mogoče dobiti na primer gos za 30 mark. Prav tako so se silno dvignile cene mila, čokolade, kave in drugega uvoznega blaga.

× **Čim težji je uhan, tem odličnejša je žena.** Pri plemenu Karobatakov v sumatranskem pragozdu je odvisna odličnost ženske od teže njenih uhanov. Ženske nosijo tam srebrne ušesne okraske, ki tehtajo do 3 kg. Raziskovalci so primerke takšnih uhanov prinesli v Evropo, a ni nevarnosti, da bi naš ženski svet navdušili za novo modo, ker ušesa Evropek ne prenesejo takšne obtežitve. Zlatarji domačini na Sumatri izdelujejo takšne uhane z umetniškim okusom.

× **23 ur se je držal za prevrnjeni čoln.** Te dni je bila potopljena ladja »Rawal Pindy« in so po 23 urah našli enega od enajstih članov ladjine posadke. Posrečilo se mu je rešiti se na ta način, da se je ves čas držal za prevrnjen čoln.

× **Vitamina C, ki napravi človeka odpornejšega proti boleznim, je mnogo v krompirju.** Med človeškimi hranili je izredno važen vitamin »C«. Ako človek uživa hrano, v kateri je dosti tega vitamina, je mnogo odpornejši proti raznim nalezljivim boleznim, tako proti difteriji, škrlatinki in podobnim obolenjem. Ugotovili pa so, da ima izredno mnogo tega vitamina krompir. Toda količina vitamina »C« v krompirju je zelo odvisna od vrste krompirja in njegove starosti. Največ tega vitamina ima v sebi pravkar izkopani krompir, ki je že zrel. Čim bolj gre proti pomladi, tem bolj krompir izgublja ta dragoceni vitamin. S kuhanjem se seveda mnogo tega vitamina izgubi, vendar recepti za uživanje nekuhanega krompirja žal še niso iznajdeni. Uživanje dobro zrelega krompirja jeseni je zelo dobro sredstvo zoper prehlad in ozeblino.

× **Topovske kroglice, ki delajo dim.** Nedavno francosko vojno poročilo z bojišča pravi med drugim, da je sovražnik pri napadu prvič uporabil topovske kroglice, ki delajo gost dim. Čim je ta dim prekril francoske postojanke, so nemški oddelki začeli streljati na levo in desno krilo francoskih postojank. Boj je bil najhujši tedaj, ko je bil dim najgostejši. Zaradi dima se je nemškim naskakovalnim oddelkom posrečilo približati francoskim glavnim črtam. Tedaj pa se je razvil srdit boj in so začele regljati tudi strojnice. Nemški napad je bil naposled po srditem boju odbit.

× **V Nemčiji varčujejo tudi s svečami.** Uradna glasila nemških škofijskih ordinariotov objavljajo nasledni razglas, v katerem priporočajo skrajno varčevanje s svečami. Razglas pravi med drugim: Razmere, ki jih je povzročila vojna, nujno narekujejo, da moramo biti pri rabi voska skrajno štedljivi. Navado, da se sveče prižigajo na stojalih, je treba opustiti. Nadalje priporočamo vernikom, da za čas vojne opuste darovanje sveč na božjih potih in pred svetimi podobami, prižiganje sveč na grobovih na vernih duš dan in ob božiču.

× **Na Gibraltarju živijo opice.** Mogočna pečina, ki se razteza 4 km v dolžino po Gibraltarskem polotoku in strmo pada na severu in vzhodu proti morju, je edini kraj v Evropi, kjer še dandanes živijo opice. Nihče ne ve, kako so se opice vgnezdile na tej najjužnejši točki Iberijskega polotoka. Živijo tam že več stoletij in ne prepodita jih ne grmenje topov in ne brnenje vojaških letal. Ljudstvo pravi, da bodo takrat, ko se bodo opice izselile s pečine, tudi Angleži izginili z Gibraltarja. Da se ne bi to prerokovanje uresničilo, baje Angleži krmijo opice in skrbno pazijo nanje, da ne bi izumrle. Vsako leto izda angleško ministrstvo za vojsko 60 funtov šterlingov, ki z njimi razpolaga poveljnik obrežne baterije. S to vsoto se krmijo opice in zdaj pa zdaj nakupijo tudi kake nove opice v Afriki, da jih privedejo na Gibraltar. Zdaj jih je ondi samo še 24.

× **57.000 mrtvih vran.** V Kanadi so se vrane v zadnjih letih tako razmnožile, da so jih oblastva začela preganjati. Da bi vse prebivalstvo pridobila za vojno proti vranam, ki so privedla neke vrste loterijo. Eno izmed ptic so označila in jo spustila, češ, kdor jo ujame, prejme nagrado 5000 dolarjev. Nato je nastal pravi pokol med vranami. Pobili so 57.000 vran, preden je padla tista, ki je bila označena.

Dolašite v »Domovini«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

KRASEN BIKEC

štiri tedne star, čiste montafonske pasme, mati izvrstna mlekarica, je naprodaj. vprašati v hotelu Slonu, Ljubljana.

VINOGRAD PRODAM

v vinorodnem kraju (Štangrobu) s hišo kletjo, hlevom, travnikom in sadovnjakom, tri četrti ure od trga ali postaje Sevnice ob občinski cesti. Blaznik Jože, Žurkovdol 28., p Sevnica.

VAŽNO ZA PRAŠČEREJO!

Vsakemu, ki redi prašiče, pošljem brezplačno zavitek in navodilo »Mastelin«, ki je zakonito zavarovan franko vašo pošto. Samo z enim polkusom se boste prepričali, da dosežete pri polaganju »Mastelina« velik uspeh. Pišite na naslov Ivan Magdalenc, Rače pri Mariboru.

POPOLNOMA ZASTONJ

dobite začetek velikega ljubezenskega romana »Ljubezen španskega častnika«, če še danes pišete upravi »Družinskega tednika«, Ljubljana, Miklošičeva 18.

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

Njena roka je zlezla v njegovo. Čuti mehki, plašni, božajoči dotik, ki se boji. Tako dobre so te roke. Takih še ni spoznal. Samo takrat, ko je visel med življenjem in smrtjo, ko so ga negovale. Takrat so bile te roke tako dobre. Potem — kakor bi bile izginile in se zdaj spet vrnilo, da ga poiščejo.

»Nadja, žal mi bo.«

Nadja molči čeprav je preстал sredi besede. Samo njeni pogledi so odgovorili prošnje. In ves čas ga tako gleda. Potem se pogled izpremeni. Plašen vprašujoč postane. Kaj si mi hotel povedati poizveduje Zakaj? Ne razume ne ve — ali je rekel kaj neumnega? Saj ni hotel. Hotel ji je reči besede, ki bodo njej v tolažbo za vsa dolga leta. Morda za zmeraj. In tudi njemu. Zato se ne sme izgubiti ta pogled, ne sme utoniti v praznosti vsakdanjega slovesa ta prošnja. Dobro ve — pogled ki ga bo utel v poslednjem trenutku, mu bo ostal v duši. Zmeraj. Lepa nekdo kakršne že bo.

Teško se premaguje. Podzavestno je njegova roka uklenila njeno. Morda jo je zabilelo. Čutil je kako je trznila, dobra roka.

»Kdaj se spet vidimo kje?«

»Kdaj? Kje?« Otožno se smehlja. Mehka črta okoli njenih ustnic postane trda, bolna, zorenjena. Tako tuja.

Nadja ne ve. Morda kmalu. Morda nikoli.

Oči ji vzplamte.

»Videla se bova. Videla. Morda kmalu... Ne d vami bom bedela...«

Potem, kakor da ne ve, kaj se z njo godi. Kakor bi pozabila, kaj je govorila pred nekaj dnevi.

Zakaj me puščate tu?«

Odkod so prišle te besede? Kam merijo? In morda, morda bi jih bil tudi on izrekel, da ga ni ona prehitela.

In oba vesta da jih ne bi smela izreči. Zaradi dveh drugih. Zaradi Janeza in Zore.

Branko spusti roko.

»Če bi moral še enkrat prehoditi to pot...«

Prestane. Ali naj pove, kar mu je prinesla razburjena misel?

Pove.

»... se morda danes ne bi ločila...«

Pobesi glavo. Potem si seže z roko preko čela.

»Ne. Tako je moralo biti.«

»Moralo je...« šepne ona.

Umolkne. Branko se ozre okoli sebe. Janez in Mitja se še zmerom pogovarjata. Ne opazujeta ju in tudi videti ju ne moreta. Glavi konj zakrivata obadva, ki jemlieta slovo.

Branko molči. Dosti bi še hotel reči. Pa ne more. Ne sme. Zaradi nje in sebe. Potem dvigne glavo.

»Bodite mi dobri, Nadja. Kakor bi bili meni. Vreden je vaše ljubezni. Bolj od mene. Od vseh...«

»Da, dobra mu bom...«

Zdaj ona ponavlja za njim...

»Jaz moram iti tja... kjer me čaka... ona. Zora...«

»Zora...«

»Če me še čaka?«

»Čaka vas!« iztisne Nadja iz sebe. V prsih ji buta srce kakor vihar. In žge. Pa ne sme tega pokazati. Pokazati mora, da je močna.

»Močna... močna...«

»Zvezov konj tolče s kopitom ob tla. Ali ponavlja za njo? Ali sili k odhodu, da se ne bi...«

Kaj?

»Čaka me,« odvrne tedaj Branko.

Še enkrat ji pogleda v oči. Mirne so in vdane. Potem se nenadoma oklene njenih rok. Drhte. In položi svoje na njene rame.

Drhte. In gleda njene ustnice. Trzajo v skriti boli.

Sam ne ve, kaj ga takrat prime. Roki se skrcita in potegneta. Nadja k njemu. Glava se mu skloni. Ustnice jo kličejo. Za edini, edini poljub.

»Nadja!«

Takrat se Nadja spomni svojih besed. Pokazati hoče, da je močna. Močna.

Glava ji zdrkne na prsi. Brankove ustnice, ki so iskale njene obviske na njenem čelu.

In potem popuste njegove roke in z njimi njegova moč.

Nenadoma se zave prepada, ki je med njim in njo. In boji se pogleda v globine, da se mu ne bi zvrtilo v glavi. In ve, da so te globine njene oči. Vidi medli soj v njih in vendar mu je ogenj. In potem vidi Janeza, vidi Mitjo, vidi konje, nestrano hrzajoče, vidi pot pred seboj.

Opooteče se h konju in se zažene nanj.

Vidi Mitjo, ki začuden obstane sredi pogovora in se zavijti na konja.

In kakor bi mu krč sklenil noge, se stisnejo okrog koniskega trebuha in ostroge se zarjete v meso.

Konj se vzbne na zadnje noge. Boli ga. Tudi Branka. Njega boli.

Potem se sruši konj svet nazaj in zdrinja kakor bi ga zavodil vihar.

Že izgine v daljavi.

Daleč za njim jezdi Mitja.

Stiriindvaiseto poglavje

V Sili

Trije meseci so že pretekli odlej.

Če to popoldne jezdi ta po samotni planjavi, ki se razteza v nedogled, dva jezdec. Mitja in Branko. Branko je in Mitja.

Njuna konja sta zelo utehana. Vidi se njima, da sta morala pošteno dirjati ves dan. In tudi jezdeca morata biti utrujena. Posebno Mitja, ki se mu pozna, da se komaj drži v sedlu.

Čeprav sta konja že na koncu moči, jima vendar še ne privoščita počitka. Na vsak način hočeta še pred večerom priti v zavetje.

Kaj se jima je zgodilo? Kdo ju je zasledoval?

Pred nekaj dnevi sta prišla v kraje, o katerih sta na poti čula, da so zelo nevarni. Ker sta hotela na vsak način priti čimprej v Vladivostok odkoder sta bila samo še slab mesec ježe se nista hotela nevarnosti izogniti in si za pot izbrala varnejše, a daljše poti. Tudi se je Branko že dolgočasil. Če je pomislil, kolikrat so se časih morali spoprijeti s sovražnikom kolikrat se z njim boriti na življenje in smrt in če se je pri tem spomnil dolgočasnega miru, ki ga je trl že četrti mesec, se mu je ta pot zadelala kar neznosna.

Posebno prve dni je hudo trpel. Slovo od dragih prijateljev od Nadje, ki bi bilo morda zanj postalo usodno da se pista v poslednjem trenutku oba zavedla, kam pelje ta pot, in še prej — trenutki, ki so mu še zdaj grizli spomin — dogodki v starem svetišču, boj s prirodo, ki jo je komaj premagal, zavest, da nosi s seboj milijone, ki jih mora prinesiti s seboj domov da bo lahko opravil to, kar je namenil svojim sovražnikom — kruto maščevanje vse to ga je grizlo in mu razjedalo dušo. Koliko noči je prebedel, ko je poslušal, kako je Mitja zraven njega spall. Koliko ur je to premišljeval sam pri sebi, ko sta jezдила po samotnih ravninah. In zmeraj so ostale te ravnine enake. Niso se hotele izpremeniti.

Ta monotonost ga je ubijala. Zaželel si je izpremembe, gozdov, gora, bojev, da bi mu med njimi minil čas, ki ga še loči od konca njegove poti — Vladivostoka.

Pred dvema dnevoma sta bila zagledala na obzorju nekaj kakor črto nizkega hribovja,

ki je kakor črna progga nagubana vstajala v daljavi. Razveselila sta se, da je to gozd, da bosta morda že to noč počivala v njegovem zavetju, toda prevarila sta se. Ko sta se zvečer ustavila in si pripravila prenočišče, se jima je zdel gozd na obzorju še prav tako daleč, kakor je bil zjutraj, ko sta ga prvič opazila. Šele drugi večer se jima je približal. Zdaj, tretji večer — saj je že padal mrak — je ležal za dobro uro ježe pred njima.

Prejšnji dan sta videla v daljavi za seboj nekaj jezdecev. Odkril jih je Mitja, ki je imel sokolje oči, in zato sta pohitela. Nista jima hotela priti preblizu. Če so bili zasledovalci, bi se jim bila mogla umakniti samo v zavetju gozda in to sta tudi hotela. Če pa so bili begunci, kakor onadva, bi jima bilo kaj malo za njihovo družbo. Jezdila sta počasi naprej vso noč, da sta jih prehitela; počivala sta le nekaj ur in ko sta se drugo jutro ozrla nazaj in gledala za njimi, ni bilo več sledov o njih.

Tako se jima ni nikamor več posebno mudilo. Vendar nista hotela obstati. Ves dan sta še jezдила čeprav sta bila konja utrujena. Posebno zdaj ko se jima je obetal kmalu počitek, sta ju še priganjala, da bi bila čimprej v varnem zavetju.

In res sta kmalu prišla do gozda. Sprva je bilo le nekaj dreves, ki so se tu pa tam košatila na planjavi, potem pa jih je bilo čedalje več in mahoma sta se zagledala sredi gozda. Med gostim drevjem kjer sta si komaj utirala pot, sta šla še malo naprej, da ju ne bi mogel nihče zaslediti, čeprav bi ju bil videl, ko sta zavila s planjave.

Globoko v gošči sta stonila s konj. Mitja je zakuril ogenj in na steli, kamor je pogledal dve odaji, napravil dve prav udobni ležišči.

Po jedla sta horno večerilo in nakrmila konja. Potem sta legla. Mitja je bil tako utrujen, da je zaspal kakor ubit. Branko pa se je moral boriti za spanec, ki ni hotel priti. Šele čez dolgo je zaspičil oči.

Toda komaj je dobro zaspal, ko se mu je nenadoma zadelo, da se okoli njega nekaj giblje, da nekdo v bližini hodi. Leta v Sibiriji so mu izostrila čute do neverjetne popolnosti. Še pol v sanjah je planil pokonci.

»Kdo je?«

Več ni mogel reči, kajti nenadoma mu je neka roka zamašila usta.

V prvem trenutku presenečenja je bil tako zmešan, da se ni udiral. Potem pa se je nenadoma zavedel. Naglo se je obrnil, da je napadalec, ki mu je tiščal usta in ga držal za levico odletel stran in se prevrnil na tla kakor snop. Tudi drugi se je opotekel. V soju žerjavice ga je videl, kako je lovil ravnotežje.

»Mitja!«

Ozrl se je za njim in opazil, da so neznanci napadli tudi njega. Videl je, kako se jim je hrabro upiral, toda ni se jih mogel otresti. Hotel mu je skočiti na pomoč, toda med tem sta se tuja, ki sta njega napadla, že pobrala in se spet zagnala proti njemu. In iz teme se je izvil še nekaj senc, ki so jima prišle na pomoč. Malo nato je ležal Branko zvezan na tleh in se ni mogel ganiti. Zraven njega se je zvijal Mitja in besno brcal okoli sebe, da se mu nihče ni upal približati.

»Lopovil!« je vzkliknil Branko v onemogli jezi in zaskripal z zobmi. »Če mi pridete kdaj v roke!«

Nihče izmed napadalcev mu ni odgovoril. Dva sta odvezovala konja in stikala po njuni prtljagi. To ga je še bolj razjezilo.

»Strahopetci! V temi, ko sva spala, ste naju napadli. Da vas le sram ni!«

Spet molk. Samo porogljiv smeh njegovega čuvaja, ki je pazil na sleherno njegovo krettno, je bil odgovor.

Kričal je in preklinjal, toda vse je bilo zaman. Potem je stopil k njegovemu čuvaju eden izmed napadalcev, ki jih je najbrž vodil, in mu nekaj šepnil na uho.

Dva sta pograbila Branka in ga privezala na konja. Dva druga sta isto storila z Mitjo. Potem je Brankov čuvaj prijel oba konja za povodec in ju odvedel za seboj. Ostali so mu sledili. (Dalje prihodnič)

CEPLJENO TRSJE

sadno drevje, divjake, nudi Žiher Franjo, Zamušani, p. Sv. Marjeta, Moškanjci. Zahtevajte cenik!

PLETARSKI STROJ

za vitre, kolje in obla. Kovaški meh ter štiri velike harmonije poceni prodaja Anton Dornič, Radovljica.

NOV REDILEN RPAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašiče. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, židovska ul.

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z majhnimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—.

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dabi samo z gornje silko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 21.

Bolni na pijučih!

Tisoči že ozdravljeni!

Zahtevajte takoj knjigo o moji

novi umetnosti prehranjevanja, ki je že marsikoga rešila. Ona more poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po poapnenju sčasoma bolezen preneha.

RESNI MOZJE

zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Čim prej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

POPOLNOMA ZASTONJ

dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega. Ker ima moj založnik samo

10.000 komadov za brezplačno razpošiljanje, pišite takoj, da se boste mogli tudi Vi prištevat med one srečneže.

Zbiralnica za pošto:
Ernst Pasternack, Berlin S. O.,
Michaelkirchplatz 13., Abt. Z. 491

Brati se navadite

pa vam bo vsak prosti čas, ki ga boste preživeli ob knjigi, v srečo, izobrazbo in zabavo. Poleg telesnega odpočitka si boste okrepili tudi duha ter si širil obzorje na najprijetnejši način.

Omogočamo vsem neimovitim slojem nabavo najbolj zanimivih knjig

s tako globokim znižanjem cen, da si jih bo mogel vsakdo nabaviti čim več. Opozarjamo pa, da veljajo znižane cene samo za Miklavžev in božični nakup. Od 1. januarja dalje pa bodo veljale zopet običajne prodajne cene.

Na razpolago so naslednje knjige:

1. Veridicus: Pater Kajetan roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih. 187 str.	9. Zane Grey: Železna cesta Roman. 219 str.
2. James Oliver Corwood: Onkraj pragozda Roman. 129 str.	10. Stanley Weyman: Rdeča kokarda Roman iz velike revolucije. 288 str.
3. Gustave le Rouge: Misterija Roman. 177 str.	11. Sinclair — Gluck: Zlati panter Roman.
4. Oevre Richter Frich: Rdeča megla Roman. 108 str.	12. Marcell Prjöllet: Seržant Diavolo Roman. 344 str.
5. Rene la Bruyere: Hektorjev meč Roman. 80 str.	13. Emerson Hough: Možje Roman. 210 str.
6. J. O. Corwood: Lov za ženo Roman. 194 str.	14. Donald Keyhoe: Gusar v oblakih Letalski roman. 130 str.
7. E. G. Seliger — Brat: Ugrabljeni milijoni Roman ameriškega Jugoslavena. 291 str.	15. Artur Bernede: Belfegor Pustolovski roman.
8. Philips Oppenheim: Milijonar brez denarja Roman. 92 str.	16. Staroslav: Gostilne v stari Ljubljani
	17. Melik: Do Bitolja in Ohrida

Upravništvu „JUTRA“ v Ljubljani

Podpisani naročam sledeče knjige:
(navedite samo številke knjig)

Vam obenem nakažem po poštni položnici, na poštni ček, račun v Ljubljani, štev. 17749.
Knjige pošljite na naslov:

GLOBOKO ZNIZANE CENE SO NASLEDNJE:

Posamezna broširana knjiga
din 10.—

Skupina 5 knjig po poljubni izbi
din 30.—

Skupina 10 knjig po poljubni izbi
din 50.—